

เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา

Research and Development Newsletter

ปีที่ 19 ฉบับที่ 212 เดือนเมษายน 2563

- ☼ การสนับสนุนงานวิชาการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
- ☼ แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและภาคีเครือข่ายในการพัฒนาความสามารถของเด็กออทิสติก

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา

Research and Development Newsletter

ปีที่ 19 ฉบับที่ 212

เดือนเมษายน 2563

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสาร ด้านการวิจัยและพัฒนา ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ให้แก่บุคคลในวงงานรัฐสภา อันเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติ

กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ถนนประดิพัทธ์ เขตพญาไท

กรุงเทพมหานคร 10400

โทรศัพท์ 0 2244 2067-8

โทรสาร 0 2244 2074

ที่ปรึกษา

นายคุณวุฒิ ตันตระกูล

รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นายมาณิศ อินทนิม

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

นางสาวอุษา โฆษิตตระกูล

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานวิจัยและพัฒนา

บรรณาธิการ

นางสิวาพร

สุขเอียด

ผู้รวบรวม

นายสิริสุสร

กระแสรุ่งสุทร

กองบรรณาธิการ

นางสาวนารีลักษณ์

ศิริวรรณ

นายจันทรม

สีหาบุญดี

นางสาวปิยะวรรณ

ปานโต

นางสาววิมลรักษ์

ศานติธรรม

นางสาวปรียวรรณ

สุวรรณสุนย์

นางสาววิจิตรา

ประยูรวงษ์

นางสาวอัญชลี

จวงจันทร์

นางสาววิลาสิณี

ฉายรัตน์ตระกูล

นายคณาธิป

ไถยชน

ฝ่ายจัดพิมพ์

นางสาวธัญธิดา

หาเรือนศรี

นางณัฐชานันท์

หนูทองอินทร์

ฝ่ายเผยแพร่

นางภักก์ัญญา

มากห้องไทร

นางสาวนวลละออง

พรแก้ว

บทบรรณาธิการ

สวัสดีค่ะท่านผู้อ่านทุกท่าน เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนาฉบับเดือนเมษายน 2563 ยังนำเสนอเนื้อหาสาระที่น่าสนใจและน่าติดตามผ่านคอลัมน์ต่าง ๆ ได้แก่ คอลัมน์ **รอบด้านงานสภา** เรื่อง การอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจครั้งแรกในประเทศไทย คอลัมน์ **บทความวิจัย** เรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและภาคีเครือข่ายในการพัฒนาความสามารถของเด็กออทิสติก คอลัมน์ **บทความที่น่าสนใจ** เรื่อง สหกรณ์การเกษตรของประเทศญี่ปุ่น (Japan Agricultural Cooperatives: JA) และคอลัมน์ **งานวิจัยและพัฒนา** เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนบางน้ำผึ้งในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม และเรื่อง การสนับสนุนงานวิชาการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ คอลัมน์ **บทความที่น่าสนใจ** เรื่อง ปัจจัยเสี่ยงต่อการติดเกมออนไลน์ คอลัมน์ **เกาะกระแสไฟล** เรื่อง การงดใช้ถุงพลาสติก และคอลัมน์ **รอบโลกวิจัย** เรื่อง การบำบัดโรคผ่านจิตใจด้วยวิธีสวดมนต์ กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความทางวิชาการข้างต้นที่นำเสนอไว้ในคอลัมน์ของเอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนาฉบับนี้ จะสร้างองค์ความรู้และเป็นประโยชน์ให้แก่ท่านผู้อ่านเช่นเดิม

ในเดือนเมษายนของทุกปี ถือเป็นวันขึ้นปีใหม่ไทย ซึ่งเรียกว่า วันสงกรานต์ คือวันที่ 13 เมษายน ของทุกปีและเป็นวันหยุดประจำปีของคนไทยในช่วงวันที่ 13-15 เมษายน โดยจะเป็นช่วงเทศกาลเฉลิมฉลองของคนไทยทั่วทั้งประเทศ คนไทยซึ่งทำงานต่างจังหวัดจะพากันกลับบ้านเพื่อไปหาครอบครัว พ่อแม่ ผู้สูงอายุ แต่เนื่องจากในปีนี้ ประเทศไทยได้เผชิญกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019) หรือโรคโควิด 19 (COVID-19) รัฐบาลจึงประกาศเลื่อนวันหยุดสงกรานต์ ปี 2563 ออกไป เพื่อประโยชน์ในการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคติดต่ออันตราย ตามมาตรการ “อยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ” กองบรรณาธิการขอให้ท่านผู้อ่านที่รักและเคารพทุกท่าน ได้โปรดให้ความร่วมมือและปฏิบัติตามคำแนะนำของรัฐบาลเพื่อให้ประเทศไทยกลับคืนสู่สภาวะปกติสุข ประชาชนคนไทยทุกคนปลอดภัยจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

สารบัญ

หน้า

รอบด้านงานสภา

- การอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจครั้งแรกในประเทศไทย 1
เรียบเรียงโดย **ลธิฐสร กระแสร์สุนทร**

บทความวิจัย

- แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและภาคีเครือข่าย
ในการพัฒนาความสามารถของเด็กกอล์ฟistik 6
เรียบเรียงโดย **วิลาสิณี ฉายรัตน์ตระกูล**

งานวิจัยและพัฒนา

- การมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนบางน้ำผึ้ง
ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม 13
เรียบเรียงโดย **อัญชลี จวงจันทร์**
- การสนับสนุนงานวิชาการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ในกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ 18
เรียบเรียงโดย **นารีนักษณ์ ศิริวรรณ**

บทความที่น่าสนใจ

- ปัจจัยเสี่ยงต่อการติดเกมออนไลน์ 26
เรียบเรียงโดย **วิมลรักษ์ ศานติธรรม**

เกาะกระแสไฟ

- การงดใช้ถุงพลาสติก 32
เรียบเรียงโดย **คณาธิป ไกยชน**

รอบโลกวิจัย

- การบำบัดโรคผ่านจิตใจด้วยวิธีสวดมนต์ 39
เรียบเรียงโดย **ปรียวรรณ สุวรรณสุนย์**

รอบด้านงานสภา

การอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจครั้งแรกในประเทศไทย

เรียบเรียงโดย...ลธิษฐา กระแสร์สุนทร

ที่มา: *ย้อนอดีตการประชุมสภา*, มติชนออนไลน์, (21 พฤษภาคม 2562),
https://www.matichon.co.th/prachachuen/news_1503833

การปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภานั้น รัฐสภานับเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความสำคัญยิ่ง โดยเป็นศูนย์รวมของคณะบุคคลที่ประชาชนได้เลือกสรรให้มาทำหน้าที่แทนตนเองในการออกกฎหมาย การควบคุมและตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร (รัฐบาล) เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชน สำหรับประเทศไทยนับตั้งแต่ได้เปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย รูปแบบและอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาได้เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ของบ้านเมือง โดยขึ้นอยู่กับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แต่หลักการที่สำคัญของการปกครองในระบบรัฐสภา คือ การถ่วงดุลอำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหาร โดยฝ่ายบริหารมีอำนาจในการยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่อันเป็นผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดพ้นสภาพไปได้ ขณะที่ฝ่ายนิติบัญญัติก็มีสิทธิที่จะขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหารได้ ซึ่งเมื่อมีการลงมติภายหลังจบการอภิปรายหากฝ่ายบริหารได้รับเสียงสนับสนุนหรือไว้วางใจน้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้น ก็จะมีผลให้ฝ่ายบริหารต้อง

ลาออกจากตำแหน่งเพื่อให้มีการจัดตั้งรัฐบาลชุดใหม่ จะเห็นได้ว่าการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนั้นจัดเป็นมาตรการที่สำคัญยิ่ง ซึ่งอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองโดยฝ่ายนิติบัญญัติได้เช่นเดียวกัน

การอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจครั้งแรกในประวัติศาสตร์ทางการเมืองไทยเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2490 สมัยรัฐบาลที่มีพลเรือตรีหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี การอภิปรายครั้งนั้นเกิดขึ้นและเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 ที่กำหนดไว้ในมาตราที่ 34 ความว่า “สมาชิกสภาผู้แทนมีสิทธิเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีรายตัวหรือทั้งคณะได้ โดยมีสมาชิกรับรองไม่ต่ำกว่ายี่สิบสี่คน การลงมติในกรณีเช่นนี้มีให้กระทำในวันเดียวกันกับวันที่ปรึกษา”

การอภิปรายฯ เริ่มขึ้นเวลา 14.00 น. ของวันจันทร์ที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2490 ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม ครั้งนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าร่วมการประชุม จำนวน 149 คน จาก 178 คน โดยนายพिंगศรีจันทร์ (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุดรธานี) ประธานสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้นทำหน้าที่ประธานในการประชุม เมื่อกล่าวเปิดการประชุมเป็นที่เรียบร้อย ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้แจ้งต่อที่ประชุมเพื่อขอเสนอญัตติเปิดอภิปรายทั่วไปในนโยบายของรัฐบาล ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 34 เสนอโดยนายควง อภัยวงศ์ (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพระนคร) หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งญัตตินี้มีผู้รับรอง จำนวน 44 คน โดยก่อนเริ่มการอภิปรายฯ นายควง อภัยวงศ์ ได้กล่าวต่อที่ประชุมความว่า

“ข้าพเจ้าถือว่าเป็นนโยบายของข้าพเจ้า ซึ่งเราเรียกกันโดยทั่วไป หรือรู้กันว่าเป็นหัวหน้าฝ่ายค้าน ฉะนั้นจึงเป็นหน้าที่ของฝ่ายค้านที่จะต้องทำหน้าที่ของตน แต่ปัญหาที่ว่าจะแพ้หรือชนะนั้นข้าพเจ้าไม่ได้คำนึงถึง แต่ข้าพเจ้าคำนึงอยู่อย่างเดียวคือว่า ทำไมข้าพเจ้าจึงได้เปิดอภิปรายทั่วไปในขณะนี้ ทั้งนี้ก็เพราะว่าตั้งแต่ข้าพเจ้าได้กลับมาจากราชการต่างประเทศแล้วก็เป็นที่ทราบกันอยู่ทั่วไปแล้วว่า ทั้งในวงการหนังสือพิมพ์ก็ดี หรือในบรรดาราษฎรทั่วไป ๆ ไปก็ดี ได้วิพากษ์วิจารณ์ถึงการกระทำของรัฐบาลนี้เป็นอันมากในฐานะที่ข้าพเจ้าได้เป็นผู้แทนราษฎร และจะต้องบำเพ็ญหน้าที่ของตน จึงจำเป็นที่จะต้องเปิดอภิปรายทั่วไป ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ 2 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง ถ้ารัฐบาลได้บำเพ็ญกิจการของตนได้ถูกต้องแล้ว แต่ว่าประชาชนยังไม่เข้าใจ ทั้ง ๆ ที่รัฐบาลได้พยายามให้สัมภาษณ์แก่หนังสือพิมพ์ทุก ๆ อาทิตย์ ๆ ละครั้งแล้วก็ตาม เมื่อเป็นดังนี้แล้วก็จะได้ชี้แจงให้เราเป็นที่เข้าใจกันเสียที ประการที่สอง ถ้ารัฐบาลนี้ได้สำนึกตัวว่าได้กระทำผิดหรือได้กระทำการอะไรลงไปแล้วในนโยบายต่าง ๆ ที่จะกล่าวต่อไปนี้ ไม่เป็นการถูกต้อง ถึงจะถูกต้องของทฤษฎี (Theory) แต่วิธีการที่ได้ปฏิบัติมานั้นเป็นการบกพร่อง ถ้ารู้สึกลักษณะนั้นแล้วรัฐบาลก็จะได้วินิจฉัยตัวของตัวเองตามวิถีทางที่ถูกต้อง ว่าตัวของตัวเองจะทำอย่างไร”

จากนั้นจึงได้เริ่มอภิปรายในปัญหาต่าง ๆ ของรัฐบาล เช่น ความสงบเรียบร้อยภายในข้าราชการและทหารกองหนุน การเงินของชาติ การเศรษฐกิจ และกรณีสวรรคต การอภิปรายฯ ครั้งนั้นถือว่ามีความโด่งดังเป็นอย่างมาก เนื่องจากการเปิดอภิปรายที่หวังจะล้มรัฐบาลในสภาผู้แทนราษฎร และต้องการโจมตีให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบถึงความเสียหายจากการบริหารประเทศของฝ่ายรัฐบาล แต่การอภิปรายก็ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยตามกฎระเบียบและข้อบังคับ จนถึงช่วงเย็นของวันจันทร์ที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2490 ก่อนปิดประชุมในเวลา 17.40 น. พลเรือตรีหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรความว่า

“การเปิดอภิปรายในคราวนี้นั้นก็ได้เป็นที่เข้าใจว่าเป็นเรื่องที่ทำกันเพื่อวิถีทางของรัฐธรรมนูญ โดยแท้จริง เราได้มีการต่อสู้กันอย่างที่เรียกว่าเป็นครั้งใหญ่ เช่นนี้การที่จะขอให้ลงมติให้ผ่านไปในั้น ลักษณะนี้จะ เป็นทำนองคล้าย ๆ กับว่าเรื่องที่เรายุติกันมาแล้วนั้นไร้สาระ หรืออาจจะเข้าใจในทำนองนั้นได้ รัฐบาลเห็นว่า เมื่อเราอภิปรายกันมาอย่างชาวสะอาดทั้งสองฝ่ายนี้แล้ว ก็ควรมีการลงมติในการที่จะไว้วางใจคณะรัฐบาล และ ก็ควรทั้งคณะ เพราะเหตุว่าเราอภิปรายกันในเรื่องทุกกระทรวง รัฐบาลขอยืนยันให้ลงมติในประการหลังนี้ คือ ลงมติไว้วางใจ”

การอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองไทยได้ใช้เวลาในการ อภิปรายฯ ประมาณ จำนวน 8 วัน 7 คืน ก่อนกำหนดให้มีการลงมติในอีกวันต่อมา

การลงมติอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลทั้งคณะ จึงกำหนดขึ้นในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 11/2490 (สามัญ) ชุดที่ 1 วันอังคารที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2490 เวลา 14.15 น. ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม โดยมีสมาชิกมาประชุม จำนวน 157 คน เมื่อสมาชิกมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานสภาผู้แทนราษฎรกล่าว เปิดประชุม และเสนอให้ที่ประชุมลงมติเกี่ยวกับความไว้วางใจรัฐมนตรีทั้งคณะตามญัตติ ซึ่งนายควง อภัยวงศ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพระนคร ได้เสนอเปิดอภิปรายทั่วไปในนโยบายของรัฐบาล ทั้งนี้ ในการประชุม ครั้งดังกล่าว นายอินทร สิงหนรินทร์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่ เสนอขอให้ที่ประชุมลงมติ เกี่ยวกับความไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะ โดยใช้วิธีเรียกชื่อสมาชิกลงคะแนนเป็นรายบุคคล ซึ่งที่ประชุม เห็นชอบให้ใช้วิธีดังกล่าว ผลการประชุมในครั้งนั้น ที่ประชุมมีมติไว้วางใจคณะรัฐมนตรีทั้งคณะ ด้วยคะแนน 86 ต่อ 55 โดยมีผู้งดออกเสียง จำนวน 16 คน แต่ถึงแม้ว่ามติของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรจะให้ความไว้วางใจ คณะรัฐมนตรีทั้งคณะแล้วก็ตาม ในวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2490 พลเรือตรีหลวงธำรงนาวาสวัสดิ์ นายกรัฐมนตรี พร้อมทั้งคณะรัฐมนตรีได้กราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่ง แต่พลเรือตรีหลวงธำรงนาวา สวัสดิ์ก็ได้รับการแต่งตั้งให้กลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งในวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2490 โดยในครั้งนี้ได้ ปรับเปลี่ยนบุคคลในตำแหน่งรัฐมนตรีบางตำแหน่งให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

จากประวัติศาสตร์การเมืองไทยนั้นจะเห็นได้ว่าการขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ เกิดขึ้นเรื่อยมาในแทบทุกรัฐบาล (ที่มาจาก การเลือกตั้งปกติ) โดยครั้งหลังสุดเกิดขึ้นในรัฐบาลของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรีที่ถูกฝ่ายค้านขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจในปลายเดือน กุมภาพันธ์ที่ผ่านมา ครั้งนี้ฝ่ายค้านขออภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจเป็นรายบุคคล จำนวน 6 คน ประกอบด้วย พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี พลเอกอนุพงษ์ เผ่าจินดา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย นายดอน ปรมดีวินัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และ ร้อยเอกธรรมนัส พรหมเผ่า รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

โดยการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจครั้งนี้ เกิดเหตุการณ์ที่ทำให้ไม่สามารถอภิปราย รัฐมนตรีได้ครบจำนวนตามที่กำหนดไว้ กล่าวคือ ในช่วงค่ำของวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2563 ซึ่งเป็นวันสุดท้ายของ การอภิปรายฯ ฝ่ายค้านไม่สามารถตกลงร่วมกันได้ว่าจะดำเนินการอย่างไรกับผู้อภิปรายของฝ่ายค้านที่ยัง เหลืออยู่ เนื่องจากใกล้หมดเวลาในการใช้สิทธิอภิปรายตามข้อตกลงระหว่างวิปฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาลที่ตกลง กันไว้ แต่ยังมีเหลือรัฐมนตรีอีก 2 ท่านที่ยังไม่ถูกอภิปรายคือ พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เมื่อตกลงกันไม่ได้ สุดท้ายประธานในที่ประชุม

จึงสั่งให้ตรวจสอบองค์ประชุม ก่อนขอมติที่ประชุมว่าจะปิดประชุมเลยหรือไม่ ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ฝ่ายค้านไม่พอใจ พากันออกจากห้องประชุม (วอล์กเอาต์) เหลือแต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายรัฐบาลเป็นส่วนใหญ่อยู่ในห้องประชุมเพื่อร่วมลงมติ โดยที่ประชุมมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ปิดการประชุม ด้วยคะแนนเสียง 251 ต่อ 0 เสียง งดออกเสียง 7 และไม่ลงคะแนน 2 จากนั้นในถัดมา คือ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2563 ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรจึงกำหนดให้มีการลงมติไม่ไว้วางใจ โดยผลการลงมติดังนี้

1. พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ที่ประชุมมีมติไม่ไว้วางใจ 49 เสียง ไว้วางใจ 272 เสียง งดออกเสียง 2 เสียง จากจำนวนผู้เข้าประชุม 323 เสียง
2. พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี ที่ประชุมมีมติไม่ไว้วางใจ 50 เสียง ไว้วางใจ 277 เสียง งดออกเสียง 2 เสียง จากจำนวนผู้เข้าประชุม 329 เสียง
3. นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี ที่ประชุมมีมติไม่ไว้วางใจ 54 เสียง ไว้วางใจ 272 เสียง งดออกเสียง 2 เสียง จากจำนวนผู้เข้าประชุม 328 เสียง
4. พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ที่ประชุมมีมติไม่ไว้วางใจ 54 เสียง ไว้วางใจ 272 เสียง งดออกเสียง 2 เสียง จากจำนวนผู้เข้าประชุม 328 เสียง
5. นายดอน ปรมดีวินัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ ที่ประชุมมีมติไม่ไว้วางใจ 55 เสียง ไว้วางใจ 272 เสียง งดออกเสียง 2 เสียง จากจำนวนผู้เข้าประชุม 329 เสียง
6. ร้อยเอก ธรรมนัส พรหมเผ่า รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ประชุมมีมติไม่ไว้วางใจ 55 เสียง ไว้วางใจ 269 เสียง งดออกเสียง 7 เสียง จากจำนวนผู้เข้าประชุม 331 เสียง

จะเห็นได้ว่าการอภิปรายไม่ไว้วางใจนั้นเป็นไปตามหลักการที่ว่า “ฝ่ายบริหารจะอยู่ได้ก็ด้วยความไว้วางใจของฝ่ายนิติบัญญัติ” และนอกจากวิธีการดังกล่าวฝ่ายนิติบัญญัตียังสามารถใช้วิธีการอื่นในการควบคุมและตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารได้อีก กล่าวคือ การตั้งกระทู้ถาม การตรวจสอบโดยคณะกรรมการการขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหา เป็นต้น แต่ทั้งนี้การอภิปรายไม่ไว้วางใจนั้นถือว่าเป็นวิธีการที่เห็นผลชัดเจนที่สุด มีผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐบาลมากที่สุด และยังเป็น การคานอำนาจของฝ่ายบริหารโดยฝ่ายนิติบัญญัติที่ชัดเจนและได้ผลดีที่สุด

บรรณานุกรม

นรรนิติ เศรษฐบุต. (ม.ป.ป.). 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2490. สืบค้น 19 กุมภาพันธ์ 2563 จาก

http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=13_พฤษภาคม_พ.ศ._2490

_____. (ม.ป.ป.). 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2490. สืบค้น 19 กุมภาพันธ์ 2563 จาก

http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=27_พฤษภาคม_พ.ศ._2490

_____. (ม.ป.ป.). หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์. สืบค้น 19 กุมภาพันธ์ 2563 จาก

<http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์>

ฝ่ายค้านประกาศไม่ร่วมลงมติ ญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจพวุงนี้. (27 กุมภาพันธ์ 2563). กรุงเทพธุรกิจ. สืบค้น 13 เม.ย. 2563 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/868323>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489. สืบค้น 19 กุมภาพันธ์ 2563 จาก
[https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/
ewt_dl_link.php?nid=7228&filename=index](https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=7228&filename=index)

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (19 พฤษภาคม 2490). รายงานการประชุมสภาผู้แทน ชุดที่ 1
ครั้งที่ 3 (สมัยสามัญ) (น. 1-2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี.

_____. (26 พฤษภาคม 2490). บันทึกการประชุมสภาผู้แทน ชุดที่ 1 ครั้งที่ 10
(สมัยสามัญ) (น. 1100). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี.

_____. (27 พฤษภาคม 2490). บันทึกการประชุมสภาผู้แทน ชุดที่ 1 ครั้งที่ 11 (สมัยสามัญ)
(น. 1570-1571). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี.

_____. (29 พฤษภาคม 2490). บันทึกการประชุมสภาผู้แทน ชุดที่ 1. ครั้งที่ 12 (สมัยสามัญ)
(น. 1581-1582). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี.

อภิปรายไม่ไว้วางใจ : อนุพงษ์รอดซึกฟอก หลังหมดเวลาอภิปราย รัฐบาลเสนอปิดประชุมทันที. (28 กุมภาพันธ์
2563). บีบีซี. สืบค้น 13 เม.ย. 2563 จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-51660752>

อานันท์ เกียรติสารพิภพ. (ม.ป.ป.). การขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ. สืบค้น 19 กุมภาพันธ์
2563 จาก [http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การขอเปิดอภิปรายทั่วไป
เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ](http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ)

ภาพอ้างอิง

ย้อนอดีตการประชุมสภา. (21 พฤษภาคม 2562). มติชนออนไลน์. สืบค้น 19 กุมภาพันธ์ 2563 จาก
https://www.matichon.co.th/prachachuen/news_1503833

บทความวิจัย

แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและภาคีเครือข่าย ในการพัฒนาความสามารถของเด็กออทิสติก

เรียบเรียงโดย...วิลาสิณี ฉายรัตน์ตระกูล

ที่มา: *What is Autism?*. By Jane Framingham, (2019), <https://psychcentral.com/autism/>

โรคออทิสติก (Autistic Disorder) หรือ ออทิสซึม (Autism) คือ ความบกพร่องทางด้านพัฒนาการรูปแบบหนึ่งซึ่งส่งผลให้เด็กไม่สามารถพัฒนาทักษะทางภาษาและการสื่อความหมาย และทักษะทางสังคมได้อย่างเหมาะสมตามวัยได้ อีกทั้งยังมีลักษณะพฤติกรรม กิจกรรรม และความสนใจเป็นแบบแผนซ้ำ ๆ อาการของโรคมักแสดงออกให้เห็นตั้งแต่ก่อนที่เด็กจะอายุครบ 3 ปี โรคออทิสติกเป็นที่รู้จักในวงการการแพทย์ไทยมาเป็นเวลา 60 ปีแล้ว เป็นโรคที่จัดอยู่ในกลุ่มความบกพร่องของพัฒนาการแบบรอบด้าน (Pervasive Developmental Disorders: PDDs) พบในเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยปัจจุบันพบว่า จำนวนของเด็กที่มีภาวะออทิสติกเพิ่มสูงขึ้นทั่วโลก คิดเป็นสัดส่วนสูงถึง 1 : 59 กล่าวคือ จำนวนเด็ก 59 คน จะพบเด็กที่มีภาวะดังกล่าว 1 คน สำหรับประเทศไทย ปี 2562 พบผู้ที่มีภาวะออทิสติกจำนวนกว่า 300,000 คน ในจำนวนนี้เป็นผู้ที่สามารถทำงานเลี้ยงชีพและมีรายได้เพียงแค่ประมาณ 200 คนเท่านั้น อย่างไรก็ตาม หากเด็กได้รับการตรวจวินิจฉัยพบว่าเป็นออทิสติกตั้งแต่ยังเล็กและได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง จะมีส่วนช่วยให้เด็กมีพัฒนาการเป็นไปในทางที่ดีขึ้นได้ (ทวีศักดิ์ ลีรัตน์เรขา และคณะ, ม.ป.ป.; กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, 2562) ดังนั้น บทความวิจัยฉบับนี้ จึงขอเสนอเรื่อง “แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

และภาคีเครือข่ายในการพัฒนาความสามารถของเด็กออทิสติก” ซึ่งประกอบด้วย เนื้อหาด้านผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการฟื้นฟูบุคคลออทิสติกโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและภาคีเครือข่าย และ ข้อเสนอแนะในการพัฒนาความสามารถของเด็กออทิสติก ต่อทั้งผู้ปกครอง องค์กรภาครัฐ และบุคลากรด้านการศึกษา ตามลำดับ

ปิยะนุช ชัชวรัตน์ และคณะ (2559) ทำการศึกษาเรื่อง โครงการศึกษาและพัฒนารูปแบบการให้บริการฟื้นฟูบุคคลออทิสติกโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ตำบลรอบเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เพื่อศึกษาการฟื้นฟูบุคคลออทิสติกโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและภาคีเครือข่ายในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า 1) พ่อหรือแม่ของเด็กออทิสติกที่มีส่วนร่วมในการดูแลลูกของตนร่วมกับสถานดูแลเด็กเล็ก/โรงเรียนอย่างสม่ำเสมอจะส่งผลดีต่อพัฒนาการของลูกตน 2) กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมทั้งสี่ขั้นตอนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะออทิสซึม มีความสนใจใฝ่หาความรู้และใส่ใจในการพัฒนาฟื้นฟูลูกของตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการตั้งเป้าหมายที่สอดคล้องตามศักยภาพของเด็ก มีความเสียสละ อดทน มีทัศนคติที่ดี และมองโลกเชิงบวก ตัวผู้ปกครองเองก็ได้รับผลจากการที่ลูกมีพัฒนาการดีขึ้น กล่าวคือ ผู้ปกครองมีความเครียดลดลง และได้แบ่งปันประสบการณ์ให้กับผู้ปกครองคนอื่น 3) การเปรียบเทียบผลการประเมินความสามารถพื้นฐานทักษะ 9 ด้าน ได้แก่ ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่ ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก ทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสาร ทักษะทางสังคม ทักษะการช่วยเหลือตนเอง ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะการเตรียมความพร้อมทางวิชาการ ทักษะความสนใจ และทักษะการเลียนแบบ ก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า หลังจากเข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีคะแนนความสามารถพื้นฐานเพิ่มขึ้นจากก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 4) ลักษณะพิเศษที่ทำให้รูปแบบการฟื้นฟูบุคคลออทิสติกโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจังหวัดเชียงรายมีความพิเศษ ได้แก่ การทำงานเป็นทีมของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ความเข้าใจ/เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันในการกล่อมเกลาคูบุคคลออทิสติก ผู้ปกครองปล่อยวางและไม่ยึดติดกับความคิดเดิมที่ว่าผู้ปกครองไม่สามารถทำได้ และเริ่มศึกษาและลงมือปฏิบัติเพื่อฟื้นฟูบุตรหลานของตนอย่างเข้มข้น จริงจัง และมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน ภายใต้การช่วยเหลือเกื้อกูลของผู้ปกครองและภาคีเครือข่าย 5) การรวมกลุ่มของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กันในแบบ Group Support ผู้ปกครองต่างช่วยเหลือให้คำแนะนำ และเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งส่งผลในเชิงบวกทำให้ผู้ปกครองมีทัศนคติที่ดี มีความรู้เพิ่มขึ้นจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการฟื้นฟูดังกล่าว การเพิ่มองค์ความรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองแสดงให้เห็นถึงการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการในการฟื้นฟูบุคคลออทิสติกได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้ให้ข้อเสนอแนะต่อทั้งผู้ปกครองและภาคีเครือข่ายในการฟื้นฟูบุตรหลานที่เป็นโรคออทิสติก ดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะต่อผู้ปกครอง ผู้ปกครองควรรวมกลุ่มเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการฟื้นฟูบุตรหลานที่เป็นออทิสติก ใช้สิทธิที่รัฐจัดให้ทั้งการฟื้นฟูทางการแพทย์ การศึกษา การมีงานทำ และเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศให้มากขึ้น 2) ข้อเสนอแนะต่อองค์กรคนพิการออทิสติก องค์กรคนพิการในพื้นที่และระดับประเทศควรจัดทำฐานข้อมูล จัดกิจกรรมรวมกลุ่มผู้ปกครอง และสำรวจความต้องการในการฟื้นฟูของสมาชิก 3) ข้อเสนอแนะต่อองค์กรภาครัฐ องค์กรภาครัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนการให้บริการฟื้นฟูบุคคลออทิสติกโดยองค์กรคนพิการออทิสติก จัดอบรมให้ความรู้ในการฟื้นฟูแก่ผู้ปกครองเพื่อให้ผู้ปกครองสามารถนำไปใช้ต่อยอดที่บ้านได้ และพัฒนาโปรแกรมการฟื้นฟูบุคคลออทิสติกทางด้านอาชีพสำหรับบุคคลออทิสติกเรื้อรัง และ 4) ข้อเสนอแนะต่อภาคีเครือข่ายในระดับจังหวัด ภาคีเครือข่ายควรประสานความร่วมมือในการจัดกิจกรรม

ประชาสัมพันธ์ และความร่วมมือในการสนับสนุนทรัพยากร เช่น วิทยากรให้ความรู้ สถานที่ในการจัดอบรม หรืองบประมาณในการดำเนินกิจกรรม

อาริสรา ทองเหม และ ประพิมพีใจ เปี่ยมคุ้ม (2560) ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กออทิสติกที่สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ เพื่อศึกษาผลของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กออทิสติก ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กออทิสติกอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจ ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้วยกิจกรรมส่งเสริมและกระตุ้นพัฒนาการเด็ก และเข้ารับการฝึกอบรมการดูแลเด็กออทิสติกจากแพทย์และพยาบาลอย่างต่อเนื่อง 2) ด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ผู้ปกครองกระตุ้นพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ของเด็กออทิสติก โดย让孩子เคลื่อนไหวร่างกายผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การวิ่ง การกระโดดขาคู่/ขาเดียว การฝึกเดินบนไม้กระดาน การฝึกเดินตามเส้น การโยนบอลลงตะกร้า การรับ-ส่งบอล เป็นต้น 3) ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก ผู้ปกครองกระตุ้นพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก กล่าวคือ การพัฒนากล้ามเนื้อนิ้วมือ เช่น การฝึกเด็กจับดินสอ การระบายสีให้ตรงตำแหน่งของภาพ การฝึกให้เด็กใช้นิ้วหยิบวัตถุขนาดเล็กจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่ง การฝึกใช้กรรไกร การต่อก้อนไม้ การต่อจิ๊กซอว์ การฝึกให้เด็กลอกหรือเขียนรูปร่างกลมตามแบบ เป็นต้น 4) ด้านการช่วยเหลือตนเอง ผู้ปกครองฝึกเด็กออทิสติกให้สามารถช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การใช้ช้อน/ส้อม/แก้วน้ำ การเปิดขวดน้ำ การเทน้ำด้วยตนเอง การดูแลรักษาความสะอาดร่างกาย การแต่งตัว เป็นต้น 5) ด้านภาษาและการสื่อความหมาย ผู้ปกครองส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาอย่างต่อเนื่อง โดยการสอนให้เด็กบอกความต้องการของตนเองด้วยการแสดงท่าทางหรือการพูดด้วยภาษาที่คนทั่วไปเข้าใจ การสอนให้เด็กรู้จักการเลียนเสียงสิ่งต่าง ๆ รอบตัว การสอนให้เด็กเรียนรู้คำศัพท์และความหมายของคำศัพท์ เป็นต้น 6) ด้านสังคม ผู้ปกครองสามารถกระตุ้นพัฒนาการด้านสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กออทิสติกกับคนอื่น ๆ โดยการสอนเด็กให้หันมาสบตาเมื่อถูกเรียกชื่อ การสอนให้รู้จักปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคมอย่างง่าย การสอนให้วางตัวให้เหมาะสมกับสถานที่ต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้ให้ข้อเสนอแนะต่อทั้งผู้ปกครองและภาคีเครือข่ายในการฟื้นฟูบุตรหลานที่เป็นโรคออทิสติก ดังนี้ 1) ส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมของภาคีเครือข่ายเพื่อให้ผู้ปกครองได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กออทิสติกในแต่ละช่วงอายุ ซึ่งทำให้ผู้ปกครองเล็งเห็นถึงความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กออทิสติก และสามารถนำไปปฏิบัติที่บ้านได้ รวมถึงมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูกับผู้ปกครอง และระหว่างผู้ปกครองด้วยกันเอง 2) ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่อง

สุทธนันท์ กัลละ (2561) ทำการศึกษาเรื่อง การช่วยเหลือเด็กออทิสติก: กรณีศึกษา เพื่อศึกษาแนวทางการช่วยเหลือที่ทำให้เด็กออทิสติกมีพัฒนาการที่ก้าวหน้า ผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันมีแนวทางการช่วยเหลือที่ทำให้เด็กออทิสติกมีพัฒนาการที่ก้าวหน้า คือ 1) การช่วยเหลือจากบุคลากรทางการแพทย์ มี 3 แนวทาง คือ (1) การส่งเสริมพัฒนาการโดยสหวิชาชีพ ด้วยการกระตุ้นพัฒนาการผ่านระบบประสาทรับความรู้สึก ผ่านกิจกรรมบำบัด และผ่านการฝึกพูด รวมทั้ง การปรับพฤติกรรม เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสมให้คงอยู่ต่อเนื่อง หยุดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา โดยใช้เทคนิคการให้แรงเสริม กล่าวคือ เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม ผู้ปกครองควรแสดงความพึงพอใจด้วยการชมเชย ตบมือ ยิ้มให้ กอด หรือให้ขนม ของเล่นแก่เด็ก นอกจากนี้ ยังมีเทคนิคการเบี่ยงเบน เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ผู้ปกครองควรจูงใจให้เด็กสนใจหรือทำในสิ่งอื่นแทนการขัดขวางพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ดังกล่าว ซึ่งขณะที่ปรับพฤติกรรมผู้ปกครองต้องสื่อสาร

ด้วยภาษาที่กระชับและเข้าใจง่าย ไม่ควรต่อว่าหรือสร้างความรู้สึกที่ไม่ดีต่อเด็กด้วยคำพูด (2) การบำบัดทางเลือก เช่น การใช้เครื่องเอชอีจี/เครื่องความดันน้ำ การบำบัดด้วยสัตว์ การใช้ดนตรีบำบัด การใช้ศิลปกรรมบำบัด การสื่อความหมายทดแทน การส่งเสริมพัฒนาการแบบองค์รวมผ่านการเล่น และการใช้โภชนาการบำบัด (3) การใช้จ่าย เป็นการช่วยเหลือที่มุ่งลดอาการที่ไม่พึงประสงค์ในเด็กออทิสติก เช่น อาการก้าวร้าว หงุดหงิด พฤติกรรมไม่อยู่นิ่ง ไม่มีสมาธิ หุนหันพลันแล่น เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การช่วยเหลือด้วยยามิได้ทำให้เด็กหายขาดจากโรคออทิสติก แต่การใช้จ่ายจะเข้าไปช่วยระบบส่วนกลางให้มีการทำงานที่เป็นปกติ 2) การเสริมสร้างพลังของครอบครัวเด็กออทิสติก เริ่มจากการที่บุคลากรทางการแพทย์ให้ความรู้และคำปรึกษาแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวัน การศึกษา และการใช้ชีวิตในสังคมของบุตรที่เป็นโรคออทิสติก เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถกระตุ้นพัฒนาการของบุตรได้โดยต่อเนื่อง และทำให้การช่วยเหลือบุตรเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง เช่นเดียวกับการศึกษาที่พบว่าผู้ปกครองที่มีความรู้เกี่ยวกับโรคออทิสติกอยู่ในระดับสูงจะมีความเครียดในระดับต่ำ 3) การประสานความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียน บุคลากรด้านการศึกษาคำนึงต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับศักยภาพของเด็กออทิสติกแต่ละคน และตระหนักเสมอว่าเด็กออทิสติกมีสิทธิในการได้รับบริการด้านการศึกษารัฐอย่างเสมอภาคเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป ซึ่งระบบการศึกษาสมัยใหม่สนับสนุนให้เด็กออทิสติกเรียนร่วมกับเด็กปกติ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางสมอง อารมณ์ และสังคมดีกว่าการแยกเด็กออทิสติกไปเรียนในชั้นเรียนพิเศษ ทำให้มีการผลักดันเด็กออทิสติกเข้าสู่ระบบโรงเรียนปกติให้มากที่สุด เพื่อให้เด็กออทิสติกได้เรียนรู้ทักษะทางสังคมผ่านการเรียนรู้จากเด็กคนอื่น ๆ ในช่วงวัยเดียวกัน ซึ่งเป็นช่องทางในการพัฒนาพฤติกรรมของเด็กออทิสติก และ 4) การเสริมสร้างความสามารถของเด็กออทิสติกอาจเริ่มจากสิ่งที่เด็กสามารถทำได้แล้วขยายความสามารถที่ทำได้เหล่านั้นให้ดียิ่งขึ้น โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำบ่อย ๆ สอนเพิ่มในเรื่องที่ใกล้เคียงกับสิ่งที่เด็กทำได้ จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น และขยายขอบเขตความสามารถเพิ่มขึ้น หรือผู้ปกครองอาจส่งเสริมความสามารถของเด็กโดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น ดนตรี กีฬา งานศิลปะต่าง ๆ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ให้ข้อเสนอแนะต่อทั้งผู้ปกครองและภาคีเครือข่ายในการฟื้นฟูบุตรหลานที่เป็นโรคออทิสติก คือ ผู้ดูแลเด็กออทิสติกจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับอาการและระดับความรุนแรงของโรค เพื่อให้ผู้ดูแลสามารถสังเกตอาการเบื้องต้น และพาเด็กที่มีแนวโน้มจะเป็นออทิสติกเข้ารับการตรวจวินิจฉัย หากพบว่าเด็กเป็นโรคดังกล่าว จะช่วยให้ผู้ดูแลสามารถนำเด็กเข้าสู่กระบวนการกระตุ้นพัฒนาการในระยะแรกได้โดยเร็ว นอกจากนี้ ผู้ดูแลควรเลือกวิธีการกระตุ้นพัฒนาการเด็กให้เหมาะสมกับระดับความรุนแรงของอาการและเลือกใช้วิธีการให้ความช่วยเหลือแบบผสมผสานหลายวิธีตามผลการวิจัยข้างต้น

กล่าวโดยสรุป ผลการวิจัยทั้ง 3 เรื่อง ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาความสามารถของเด็กออทิสติกมาเป็นอันดับแรก หากผู้ปกครองมีองค์ความรู้เกี่ยวกับภาวะดังกล่าว และหมั่นสังเกตความผิดปกติของบุตรหลาน จะช่วยให้เด็กสามารถเข้าสู่กระบวนการกระตุ้นพัฒนาการได้ทันท่วงที อย่างไรก็ตาม ยังคงมีความจำเป็นต้องประสานความร่วมมือกับบุคลากรทางการแพทย์ บุคลากรด้านการศึกษา และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนให้เด็กออทิสติกสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างราบรื่น

นอกจากนี้ การวิจัยข้างต้นยังนำมาซึ่งข้อเสนอแนะในการพัฒนาความสามารถของเด็กออทิสติกต่อทั้งผู้ปกครอง องค์กรภาครัฐ และบุคลากรด้านการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อผู้ปกครอง

1.1 ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจ

ผู้ปกครองควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับอาการและระดับความรุนแรงของภาวะออทิสซึม เพื่อสังเกตอาการเบื้องต้นและพบบุตรหลานที่มีแนวโน้มจะเป็นออทิสติกเข้ารับการตรวจวินิจฉัยโดยเร็ว ในกรณีที่พบว่าบุตรหลานเป็นโรคดังกล่าว ควรพาเด็กเข้าสู่กระบวนการกระตุ้นพัฒนาการโดยเร็วที่สุด รวมทั้งศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กและลงมือปฏิบัติจริงเพื่อฟื้นฟูบุตรหลานของตนเองอย่างต่อเนื่อง และมีการตั้งเป้าหมายการฟื้นฟูที่สอดคล้องกับศักยภาพของเด็ก ผ่านการปรึกษาและพูดคุยกับบุคลากรทางการแพทย์ บุคลากรด้านการศึกษา และกลุ่มผู้ปกครองที่ดูแลบุตรหลานที่เป็นออทิสติก

1.2 ด้านการกระตุ้นพัฒนาการเด็ก

ผู้ปกครองควรกระตุ้นพัฒนาการของบุตรหลานที่เป็นออทิสติกในด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะกล้ามเนื้อใหญ่ ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก ทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสาร ทักษะทางสังคม ทักษะการช่วยเหลือตนเอง ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะการเลียนแบบ เป็นต้น

1.3 ด้านการสร้างเครือข่าย

ผู้ปกครองควรรวมกลุ่มเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการฟื้นฟูบุตรหลานที่เป็นออทิสติก และการแบ่งปันข้อมูล คำแนะนำ และประสบการณ์ระหว่างกัน เช่น สิทธิประโยชน์ที่รัฐจัดไว้ให้สำหรับเด็กออทิสติก การเข้าถึงบริการในการฟื้นฟูบุคคลออทิสติก เป็นต้น

1.4 ด้านการปรับพฤติกรรม

ผู้ปกครองควรส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสมและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ด้วยการใช้เทคนิคเฉพาะทาง เช่น เทคนิคการให้แรงเสริม เทคนิคการเบี่ยงเบน เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะต่อองค์กรภาครัฐ

2.1 ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจ

องค์กรภาครัฐควรให้ความรู้ ให้คำแนะนำ และจัดฝึกอบรมแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับบุตรหลานที่เป็นออทิสติกในแง่มุมต่าง ๆ เช่น การศึกษา การดำเนินชีวิตประจำวัน การใช้ชีวิตในสังคม การฟื้นฟูพัฒนาการ เป็นต้น เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถให้ความช่วยเหลือและกระตุ้นพัฒนาการของบุตรหลานอย่างถูกวิธีและต่อเนื่อง รวมทั้ง สนับสนุนการพัฒนาโปรแกรมการฟื้นฟูบุคคลออทิสติกทางด้านอาชีพสำหรับบุคคลออทิสติกเรื้อรัง

2.2 ด้านการสร้างเครือข่าย

องค์กรภาครัฐควรสนับสนุนในองค์กรคนพิการในพื้นที่และระดับประเทศจัดทำฐานข้อมูลกลาง จัดกิจกรรมรวมกลุ่มผู้ปกครองที่มีบุตรหลานเป็นออทิสติก สำรวจความต้องการในการฟื้นฟูของกลุ่มผู้ปกครองดังกล่าว และส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมของภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ปกครองได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กออทิสติกในแต่ละช่วงอายุ

3. ข้อเสนอแนะต่อบุคลากรด้านการศึกษา

3.1 ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจ

บุคลากรด้านการศึกษาคควรจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับศักยภาพของเด็กออทิสติกแต่ละคน ซึ่งการให้เด็กออทิสติกได้เรียนร่วมกับเด็กปกติจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสมอง อารมณ์ และสังคม ผ่านการเรียนรู้จากเด็กคนอื่น ๆ ในช่วงวัยเดียวกัน ซึ่งเป็นช่องทางสำคัญในการสร้างพฤติกรรมที่เหมาะสมและปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กออทิสติก

3.2 ด้านการสร้างเครือข่าย

บุคลากรด้านการศึกษาคควรแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็นเกี่ยวกับเด็กออทิสติกกับผู้ปกครอง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลและกำหนดแนวทางการกระตุ้นพัฒนาการเด็กที่สอดคล้องกับอาการและระดับความรุนแรงของโรค

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าประเทศไทยมีพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 ซึ่งช่วยให้เด็กและบุคคลออทิสติกสามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์ที่รัฐพึงจัดให้ ทั้งในด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยองค์กรคนพิการ/ศูนย์บริการคนพิการ การเข้าถึงบริการสาธารณสุข การจ้างงานตามกฎหมาย เป็นต้น (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ, ม.ป.ป.) แต่ยังคงพบปัญหาและข้อเรียกร้องต่อภาครัฐที่เกี่ยวกับเด็กและบุคคลออทิสติกในหลายประเด็น ตามที่นายชูศักดิ์ จันทยานนท์ นายกษมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสซึม (ไทย) ได้สรุปเป็นข้อสังเกตไว้ คือ 1) ไทยมีจำนวนคลินิกเด็กพิเศษไม่เพียงพอต่อความต้องการ คลินิกประเภทนี้ส่วนใหญ่อยู่ในโรงพยาบาลขนาดใหญ่ระดับตติยภูมิและโรงพยาบาลจังหวัด ส่งผลให้เด็กบางส่วนไม่ได้รับการกระตุ้นหรือส่งเสริมพัฒนาการได้อย่างทันท่วงที ทำให้ความบกพร่องดังกล่าวกลายเป็นความพิการถาวร 2) ชุดสิทธิประโยชน์ในระบบสุขภาพไม่ครอบคลุมเด็กและบุคคลออทิสติก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยานอกระบบบัญชีหลักสำหรับบุคคลออทิสติกที่มีความต้องการพิเศษ 3) การขาดการกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษาและเขตพื้นที่เพื่อส่งเสริมและจัดระบบการเรียนรู้รวม (Inclusive Education) ระหว่างเด็กปกติและเด็กออทิสติก และ 4) การก่อตั้งบ้านพิทักษ์ออทิสติกในชุมชน เพื่อใช้เป็นที่พักอาศัยสำหรับบุคคลออทิสติกระดับปานกลางถึงรุนแรง ซึ่งคิดเป็นจำนวนร้อยละ 60 ของบุคคลออทิสติกทั้งหมดในไทย ในกรณีที่ไม่มีผู้ดูแลหรือมีผู้ดูแลแต่ไม่สามารถทำหน้าที่ดังกล่าวได้ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมสนับสนุนด้านงบประมาณ (มูลนิธิออทิสติกไทย, 2562) เมื่อพิจารณาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือและดูแลเด็กออทิสติก พบว่า สิ่งที่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเป็นกังวลมากที่สุดเกี่ยวกับเด็กคือ กรณีที่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเสียชีวิตไปแล้ว เด็กเหล่านี้จะดำรงชีวิตอยู่อย่างไร จึงก่อให้เกิดข้อเสนอแนะของผู้วิจัยต่อภาครัฐ ในประเด็นที่คล้ายกับข้อสังเกตข้างต้นของนายชูศักดิ์ จันทยานนท์ เรื่อง การก่อตั้งสถานบริการสำหรับดูแลบุคคลออทิสติกตลอดชีวิต ซึ่งถือเป็นสิ่งใหม่ที่ไทยไม่เคยมี และภาครัฐจำเป็นต้องศึกษาเรียนรู้ต้นแบบจากต่างประเทศ เพื่อนำมาปรับใช้กับเด็กและบุคคลออทิสติกที่นับวันจะมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2562). **พก. จับมือ มูลนิธิออทิสติกไทย และภาคเอกชน จัดงาน วันรณรงค์ตระหนักรู้ออทิสติกโลก 2 เมษายน พร้อมเปิดศูนย์ฝึกอบรมเพื่อการทำงานบุคคลออทิสติก แห่งแรกในประเทศไทย ตั้งเป้าเป็นศูนย์พัฒนาทักษะอาชีพและนวัตกรรม ในระดับภูมิภาคอาเซียน.** สืบค้น 31 มกราคม 2563 จาก <http://dep.go.th/Content/View/4214/1>
- ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา, พนิดา รัตนไพโรจน์, จารุวรรณ ประดา, ศิโรรัตน์ นาคทองแก้ว, และ จันทน์ มุ่งเขตกลาง. (ม.ป.ป.). **ออทิสติก (Autistic Disorder).** สืบค้น 31 มกราคม 2563 จาก <https://th.rajanukul.go.th/preview-4005.html>
- ปิยะนุช ชัชวรัตน์, อัจฉรา เดชะบุญ, ปรียาภา ศรีก้อม, ปิยฉัตร ไทยสมบูรณ์, พรพัชร ศิริอินทราทรร, เตือนเพ็ญ ตันตวิริยกิจกุล, เกศรินทร์ ศรีธนะ, และ บุรีดา อำนวยมณี. (2559). **รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาและพัฒนารูปแบบการให้บริการฟื้นฟูบุคคลออทิสติกโดย การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ตำบลรอบเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย.** กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ฝ่ายการวิจัยเพื่อท้องถิ่น.
- ภัทรภรณ์ พุงปันคำ, และ คะนิงนิจ ไชยอลังการณ. (2547). **อุปสรรคและความต้องการการช่วยเหลือในการดูแลเด็กออทิสติก.** วารสารสวนปรง, 20(1), 49-67.
- มูลนิธิออทิสติกไทย. (2562). **ออทิสติกพบสมาชิกวุฒิสภา.** สืบค้น 31 มกราคม 2563 จาก <https://autisticthai.com/ออทิสติกพบสมาชิกวุฒิสภา/>
- สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). **คนพิการทำอะไรเพิ่มขึ้นจากพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556.** สืบค้น 31 มกราคม 2563 จาก http://neppr56.dep.go.th/index.php/claim/claim_detail/14
- สุทธนันท์ กัลป์กะ. (2561). **การช่วยเหลือเด็กออทิสติก: กรณีศึกษา.** สืบค้น 15 มกราคม 2563 จาก https://med.mahidol.ac.th/nursing/jns/DocumentLink/D_142928.pdf
- อาริสรา ทองเหม, และ ประพิมพาใจ เปี่ยมคุ้ม. (2560). **งานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กออทิสติกที่สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์.** วารสารวิจัยและพัฒนาศึกษาพิเศษ, 6(2), 21-36.

ภาพอ้างอิง

- Jane Framingham. (2019). **What is Autism?**. Retrieved January 31, 2020 from <https://psychcentral.com/autism/>

งานวิจัยและพัฒนา

การมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนบางน้ำผึ้ง ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม

เรียบเรียงโดย...อัญชลี จวงจันทร์

วิจัยโดย...กัญยาวรรณธ์ กำเนิดสินธุ์

ที่มา: ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง. 2560, <https://travel.kapook.com/view8100.html>

การเปิดประชาคมอาเซียนได้นำมาซึ่งความร่วมมือและการแข่งขันควบคู่กันไป แต่อย่างไรก็ตาม การพัฒนาประเทศไทยยังคงยึดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาประเทศเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทย ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม เพื่อให้สภาพการคงอยู่ของชุมชนท้องถิ่นไทย รวมทั้งการอนุรักษ์เอกลักษณ์ความเป็นไทย จากความร่วมมือของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งแนวทางการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยได้ปรากฏอยู่ในกฎบัตรอาเซียน หรือข้อตกลงระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกัน อาเซียนมิได้มุ่งส่งเสริมแต่การขยายตัวของธุรกิจ อุตสาหกรรมและแรงงานเท่านั้น แต่มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจของกลุ่มประชาคมอาเซียนควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนอาเซียน ซึ่งความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับทรัพยากรธรรมชาติเป็นหัวใจของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการท่องเที่ยวโดยชุมชนท่ามกลางกระแสการเปิดประชาคมอาเซียน การทำความร่วมมือที่จะขับเคลื่อนอาเซียนไปด้วยกันในทุก ๆ มิติ จากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน ท่ามกลางการขับเคลื่อนการพัฒนาภูมิภาคอาเซียนไปพร้อม ๆ กันของประเทศสมาชิก

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในการปฏิรูปการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง โดยการส่งเสริมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาสินค้าและบริการด้วยทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อการพึ่งพาตนเองและดึงดูดนักท่องเที่ยวอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนจึงต้องเป็นภาคีเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมชุมชนอย่างเร่งด่วน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูและกระตุ้นภาคการท่องเที่ยวให้ขยายตัวและเกิดความยั่งยืน เพื่อพัฒนาประเทศไทยให้มีความพร้อมทางด้านคุณภาพการแข่งขัน เกิดการสร้างรายได้และกระจายรายได้ควบคู่การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรงบประมาณไปสู่ชุมชนเพื่อเป็นการให้ชุมชนได้บริหารจัดการสร้างเศรษฐกิจ สร้างรายได้และพัฒนาให้ไปสู่ความเป็นชุมชนเข้มแข็ง ชุมชนบางน้ำผึ้งหรือตลาดน้ำบางน้ำผึ้งเป็นชุมชนที่ผู้วิจัยสนใจทำการวิจัย เนื่องจากเป็นชุมชนที่พัฒนาอย่างรวดเร็วและเป็นชุมชนที่อยู่ใกล้กับกรุงเทพมหานครเป็นแหล่งพักผ่อนของทั้งคนกรุงเทพฯ และใกล้เคียง เนื่องจากชุมชนนี้มีทรัพยากรที่สนับสนุนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะเป็นพื้นที่สีเขียวที่เป็นส่วนหนึ่งของเกาะพะงันในเขตบางกระเจ้า ผู้นำท้องถิ่นใช้ความสมบูรณ์ของทรัพยากรเสนอวิสัยทัศน์พัฒนาชุมชน โดยการประชุมประชาคมและลงมติร่วมกันในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนบางน้ำผึ้งในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม เนื่องจากการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง เป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนบางน้ำผึ้งที่นำมาซึ่งรูปแบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนบางน้ำผึ้งในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมชุมชนบางน้ำผึ้ง
2. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมของชุมชนบางน้ำผึ้ง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างวิธีวิจัยเชิงปริมาณกับวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ จำนวน 357 คน และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงเป็นผู้นำท้องถิ่น คือ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบางน้ำผึ้ง จำนวน 1 คน และผู้นำท้องที่ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน 11 หมู่บ้าน จำนวน 11 คน

ผลการวิจัย

1. ด้านปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 58.4 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 41.6 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.8 และรองลงมาคือ อายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 25.4 สถานะของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานะสมรสร้อยละ 67.6 และรองลงมาคือ สถานะโสด คิดเป็นร้อยละ 21.4 ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 33.8

รองลงมาคือ ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 24.1 และในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 22.4 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นเจ้าของธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 46.5 รองลงมาคืออาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 34.6 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 75.9 รองลงมาคือมีรายได้ตั้งแต่ 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 20.0

2. วิเคราะห์กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนบางน้ำผึ้งในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม พบว่า ภาพรวมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 เมื่อพิจารณาเป็นรายได้ คือ ค่าเฉลี่ยสูงสุดเป็นระดับการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ค่าเฉลี่ย 4.02 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ระดับการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ร่วมกันของชุมชน มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 3.39 และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย 2.76 อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหามีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.99 พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อ คือ ระดับการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาคร่าวๆ ค่าเฉลี่ย 3.66 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ระดับการมีส่วนร่วมในการรับทราบปัญหาชุมชน ค่าเฉลี่ย 3.57 อยู่ในระดับมาก ส่วนระดับน้อยที่สุด คือ ระดับการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาชุมชน ค่าเฉลี่ย 2.45 อยู่ในระดับน้อย

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.76 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ระดับการมีส่วนร่วมในการเสนอแผนงานการจัดการชุมชน ค่าเฉลี่ย 3.12 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ระดับการมีส่วนร่วมในโอกาสเสนอโครงการและกิจกรรมชุมชน ค่าเฉลี่ย 2.71 อยู่ในระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านมีส่วนร่วมในการลงมติจัดลำดับโครงการของชุมชน ค่าเฉลี่ย 2.60 อยู่ในระดับน้อย

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงานมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.89 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ระดับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชน และช่วยสอดส่องดูแลค่าเฉลี่ย 3.99 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ เป็นผู้จำหน่ายสินค้าในตลาดชุมชน ค่าเฉลี่ย 3.34 อยู่ในระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ระดับการมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้บริการนักท่องเที่ยวด้วยวัฒนธรรมชุมชน (โฮมสเตย์) ค่าเฉลี่ย 2.45 อยู่ในระดับน้อย

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ร่วมกันของชุมชนมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.92 พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ระดับการมีส่วนร่วมในการมีรายได้จากการขายสินค้าในตลาดชุมชนค่าเฉลี่ย 3.97 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ระดับการมีส่วนร่วมในการมีรายได้จากสินค้าเกษตรหรือวัตถุดิบที่ส่งไปยังกลุ่มอาชีพค่าเฉลี่ย 3.96 อยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ระดับการมีส่วนร่วมในการมีความสุขจากการจัดกิจกรรมของชุมชน ค่าเฉลี่ย 3.84 อยู่ในระดับมาก

2.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงานมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 4.02 พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดมีสองด้านเท่ากัน คือ ระดับการมีส่วนร่วมในโอกาสตรวจสอบประเมินผลรายจ่ายและรายได้ของชุมชนและระดับการมีส่วนร่วมในโอกาสประชุมร่วมนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ค่าเฉลี่ย 4.06 อยู่ในระดับมากทั้งสองด้าน รองลงมาคือ ท่านเข้าร่วมติดตามความก้าวหน้าของแผนพัฒนาชุมชน ค่าเฉลี่ย 4.02 อยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยต่ำสุดมีสองด้านเช่นกัน

คือ ระดับการมีส่วนร่วมมีโอกาสติดตามความก้าวหน้าการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.89 อยู่ในระดับมากที่สุดสองด้าน

3. วิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่นและผู้นำท้องที่ พบว่า นายองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ประชาชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการประชุมร่วมกับผู้ใหญ่บ้านในแต่ละหมู่บ้าน แต่ในเรื่องของข้อมูลความจำเป็นขั้นพื้นฐานนั้นจะอยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากจะมีเจ้าหน้าที่เก็บจากทุกบ้านอีกทั้งผู้นำท้องที่ คือ ผู้ใหญ่บ้านให้ความร่วมมือในการประชุมกลุ่มย่อยกับชาวบ้านในแต่ละหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ

3.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมประชาชนให้ความสนใจในการแสดงความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้ง แต่ในส่วนของการจัดลำดับโครงการจะไม่ค่อยแสดงความคิดเห็น แต่จะถูกตั้งมาตามปฏิทินกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งชาวบ้านจะเสนอกิจกรรมหรือรูปแบบของกิจกรรมมากกว่า

3.3 การมีส่วนร่วมในการลงทุนหรือการปฏิบัติงานการมีส่วนร่วมในการมีธุรกิจครัวเรือนของชุมชนมีจำนวนมาก ส่วนที่ร่วมกิจกรรมคือ ผู้ที่อยู่บ้านหรือผู้ที่มีวันหยุดตรงกับกาเปิดตลาดน้ำ เช่น อาชีพข้าราชการ เป็นต้น จะพบความร่วมมือที่ดี คือ ชาวบ้านจะยึดถือกฎระเบียบของชุมชนเป็นสำคัญ ทั้งสอดส่องดูแลปฏิบัติตาม ทั้งนี้ ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านถือปฏิบัติและแจ้งให้สมาชิกในชุมชนทราบ เพื่อรักษาความสงบสุขของชุมชนท่ามกลางนักท่องเที่ยวจำนวนมาก

3.4 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ร่วมกันของชุมชน เป็นการมีส่วนร่วมที่มีในระดับสูงอันเนื่องจากการแบ่งปันความสุข สวัสดิการต่าง ๆ กลับมาให้สมาชิกชุมชน และการสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้กับสมาชิกในชุมชนอย่างทั่วถึง ได้แก่ ตลาดน้ำบางน้ำผึ้งพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนบางน้ำผึ้งทำให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวที่โดดเด่น คือ ชุมชนบางน้ำผึ้งหลังจากการเปิดตลาดน้ำมากกว่า 12 ปี ตั้งแต่ปี 2547 จะพบการพัฒนาอย่างก้าวหน้า มีนักท่องเที่ยวและกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน เข้ามาท่องเที่ยวและศึกษาดูงาน แต่ชุมชนยังคงอนุรักษ์ความเป็นบางน้ำผึ้งไว้ได้อย่างสวยงามและประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน คือ ธนาคารชุมชนที่เข้มแข็งมีปันผลแก่สมาชิกทุกปี กองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุ จัดแพทย์ตรวจรักษาฟรีสัปดาห์ละ 2 ครั้ง อีกทั้งยังส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดให้สมาชิกได้ไปศึกษาดูงานในองค์กรต่าง ๆ และจัดวิทยากรเข้ามาในพื้นที่ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

1. ควรมีการสร้าง ความเข้าใจใน ความสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วมในทุก ๆ ด้านเริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมค้นหาสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการลงทุน และการปฏิบัติงานการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ร่วมกันของชุมชน การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงานมิใช่ให้ความสำคัญเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อความยั่งยืนของการพัฒนาชุมชน

2. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดจากความร่วมมือของผู้นำท้องถิ่นและผู้นำท้องที่ รวมถึงผู้นำกลุ่มย่อยต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่าความสามัคคีของผู้นำเป็นส่วนสำคัญ

ในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ดังนั้น ชุมชนที่ต้องการพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง ควรสร้างความร่วมมือ ความสามัคคีของกลุ่มผู้นำให้ได้ก่อน จากนั้นผู้นำจึงร่วมมือกันส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

3. ควรเร่งสร้างความเข้าใจในระดับครัวเรือนอย่างเร่งด่วนถึงวิธีการลดปริมาณขยะเพื่ออำนวยความสะดวกการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล

ความคิดเห็นของผู้เรียบเรียงบทความวิจัย

1. ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนในกระบวนการมีส่วนร่วมกับชุมชน เพื่อผลประโยชน์ของชุมชนและให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

2. ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้กับประชาชนในการร่วมพัฒนาชุมชน เพื่อเป็นการสร้างกระบวนการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรมที่ยั่งยืน

บรรณานุกรม

กันยารวรรณธ์ กำเนิดสินธุ์. (2561). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชน
บางน้ำผึ้งในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

ภาพอ้างอิง

ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง. (4 สิงหาคม 2560). สืบค้น 23 มีนาคม 2563 จาก

<https://travel.kapook.com/view8100.html>

งานวิจัยและพัฒนา

การสนับสนุนงานวิชาการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

เรียบเรียงโดย...นารีลักษณ์ ศิริวรรณ

วิจัยโดย...คณะทำงานวิจัย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ที่มา: การประชุมสภา. โดย ไทยโพสต์, 13 ธันวาคม 2561. จาก thaipost.net/main/detail/24157

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นหน่วยงานสนับสนุนของสภาผู้แทนราษฎร มีหน้าที่ในการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกด้านการประชุมและวิชาการในการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรรมการและบุคคลในวงงานรัฐสภา ดำเนินงานด้านนิติบัญญัติ การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และการให้ความเห็นชอบเรื่องสำคัญของประเทศตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้มีการพัฒนากระบวนการ การปฏิบัติงานของบุคลากรและรูปแบบการให้บริการทางวิชาการมาเป็นลำดับ เพื่อมุ่งตอบสนองความต้องการข้อมูลทางวิชาการที่หลากหลายทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพสำหรับประกอบการประชุมและพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ของสภาผู้แทนราษฎรและคณะกรรมการตลอดจนการให้บริการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านนิติบัญญัติให้สอดคล้องกับบริบททางการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีหน่วยงานภายในที่ปฏิบัติงานโดยตรงเพื่อสนับสนุนงานวิชาการในกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่ก่อนการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร การพิจารณาวาระที่ 1 ชั้นรับหลักการ การพิจารณาวาระที่ 2 ชั้นการพิจารณาโดยกรรมการและสภาผู้แทนราษฎรเรียงตามลำดับมาตรา และการพิจารณาวาระที่ 3 ชั้นลงมติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติ

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการสนับสนุนงานวิชาการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในฐานะ ฝ่ายเลขานุการ เพื่อให้การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็นไปตามกรอบของกฎหมาย เกิดประโยชน์ ต่อประเทศชาติและประชาชน และไม่เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ดังนั้น การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจึงต้องเป็นไปด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ โดยจำเป็นต้องอาศัยบุคลากร เครื่องมือ ข้อมูลและกลไกเพื่อสนับสนุนการดำเนินการวิชาการดังกล่าว ซึ่งการสนับสนุนข้อมูลทางวิชาการ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในสภาผู้แทนราษฎรของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีหน่วยงาน ภายในที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบโดยตรง จำนวน 6 สำนัก ได้แก่ สำนักกฎหมาย สำนักการประชุม สำนัก วิชาการ สำนักกรรมการ 1 สำนักกรรมการ 2 และสำนักกรรมการ 3 โดยสำนักกฎหมายจะทำหน้าที่ สนับสนุนงานวิชาการในการยกร่างพระราชบัญญัติเพื่อเสนอและบรรจุเข้าเป็นเรื่องพิจารณาในการประชุม สภาผู้แทนราษฎรในวาระที่ 1 ชั้นรับหลักการ รวมทั้งทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและวิเคราะห์กฎหมายตามความ ต้องการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ สำนักการประชุมทำหน้าที่ในการตรวจสอบและ วิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติ สำนักวิชาการจัดทำเอกสารประกอบการพิจารณาในวาระที่ 1 รวมทั้งให้บริการ ข้อมูลวิชาการตามที่สมาชิกต้องการในวาระที่ 2 ส่วนสำนักกรรมการ 1 สำนักกรรมการ 2 และสำนัก กรรมการ 3 ทำหน้าที่จัดทำเอกสารประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ การจัดทำเอกสาร คำแปรญัตติร่างพระราชบัญญัติชั้นกรรมการ และสนับสนุนข้อมูลสำหรับการชี้แจงของคณะกรรมการต่อ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร เมื่อสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติแล้วในวาระที่ 3 สำนักการประชุม จะนำส่งร่างพระราชบัญญัติให้วุฒิสภา ทั้งนี้ หน่วยงานภายในทั้ง 6 สำนักหลักดังกล่าว ได้ทำหน้าที่ ในการจัดทำเอกสารวิชาการและเสนอความเห็นทางกฎหมาย ตลอดกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ของสภาผู้แทนราษฎรด้วย อย่างไรก็ตาม ภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ในการเสนอร่างกฎหมายไว้ว่า ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับรัฐพึงจัดให้มีการรับฟัง ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ซึ่งส่งผลให้การสนับสนุนงานวิชาการเปลี่ยนแปลงไป โดยสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรอาจต้องจัดทำ ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนการรับฟังความคิดเห็น และการวิเคราะห์ผลกระทบของร่างพระราชบัญญัติในกรณี ที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติ

ข้อมูลทางวิชาการจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับประกอบการพิจารณาตัดสินใจ ในกระบวนการนิติบัญญัติ โดยข้อมูลทางวิชาการที่จัดทำขึ้นต้องมาจากการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบจาก แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ข้อมูลมีความสมบูรณ์ ถูกต้อง ทันสมัย เป็นกลาง ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือพาดพิง บุคคลหรือองค์กรใด โดยมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปพร้อมเสนอความเห็นที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ ได้ตรงตามความต้องการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง

จากการศึกษาข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการให้บริการด้านวิชาการของสำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรที่ได้จากผลสำรวจความพึงพอใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและบุคคลในวงงาน รัฐสภา และการสัมมนาวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนางานวิชาการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ที่ผ่านมา พบปัญหาของการสนับสนุนงานวิชาการที่ควรมีการดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานด้าน วิชาการให้มีประสิทธิภาพ เช่น 1) ขาดการทำงานเชิงรุกและบูรณาการการให้บริการระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้

สามารถบริการด้านวิชาการได้อย่างมีคุณภาพ รวดเร็ว และตรงต่อความต้องการ 2) ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาในการจัดทำข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ เนื่องจากกฎหมายบางฉบับมีรายละเอียดเนื้อหาจำนวนมากและมีความซับซ้อน และเกี่ยวข้องกับกฎหมายอื่นหลายฉบับ อีกทั้งผลจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 ที่กำหนดให้มีการรับฟังความคิดเห็นในการเสนอร่างกฎหมาย ตลอดจนวิเคราะห์ผลกระทบของกฎหมาย 3) ฐานข้อมูลด้านกฎหมายยังไม่เป็นระบบในเชิงบูรณาการทั้งในส่วนการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา 4) มีการประชาสัมพันธ์การให้บริการด้านวิชาการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับทราบค่อนข้างน้อย เป็นต้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรจึงต้องมีการปรับปรุง พัฒนางานวิชาการในเชิงคุณภาพเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในกระบวนการนิติบัญญัติของสภาผู้แทนราษฎร ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับใหม่และบริบทแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง อาทิ การปฏิรูปและการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ซึ่งต้องอาศัยกลไกด้านกฎหมายในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของทุกภาคส่วน ดังนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรโดยคณะกรรมการการวิจัยและพัฒนา จึงเห็นชอบให้บุคลากรของสำนักวิชาการดำเนินงานศึกษาวิจัยเรื่อง การสนับสนุนงานวิชาการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ เพื่อศึกษาการสนับสนุนงานวิชาการของหน่วยงานภายในในกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของสภาผู้แทนราษฎร ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน เพื่อจะได้กำหนดแนวทางการพัฒนางานวิชาการให้สามารถตอบสนองภารกิจของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาการสนับสนุนงานวิชาการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550
2. ศึกษาปัญหาจากการปฏิบัติงานและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนงานวิชาการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550
3. เสนอแนวทางการพัฒนางานวิชาการให้สามารถตอบสนองภารกิจของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

วิธีการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย 1) การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนงานวิชาการในกระบวนการนิติบัญญัติ 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติงานสนับสนุนงานวิชาการในกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และ 3) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานสนับสนุนงานวิชาการในกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

ผลการศึกษา

1) การสนับสนุนงานวิชาการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พบว่า

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นหน่วยงานสำคัญหลักทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการ การประชุมสภาและสนับสนุนงานวิชาการต่อกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ โดยในการดำเนินการสนับสนุนงานวิชาการตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรคือ การศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย ให้คำปรึกษา ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะด้านวิชาการและกฎหมายที่นำเสนอประเด็นที่เกี่ยวข้องของร่างพระราชบัญญัติโดยดำเนินงานภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2551 ตลอดจนกฎหมาย ระเบียบ และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องพบว่า มีหน่วยงานภายในที่เกี่ยวข้อง จำนวน 6 สำนัก คือ สำนักกฎหมาย สำนักการประชุม สำนักวิชาการ สำนักกรรมการ 1 สำนักกรรมการ 2 และสำนักกรรมการ 3 ด้านการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งทำหน้าที่สนับสนุนงานวิชาการตลอดการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ แบ่งเป็น 4 ขั้นตอนคือ (1) กระบวนการพิจารณาก่อนรับหลักการ (2) การพิจารณาวาระที่ 1 ชั้นรับหลักการ (3) การพิจารณาวาระที่ 2 การพิจารณาโดยกรรมการ และสภาผู้แทนราษฎรเรียงตามลำดับมาตรา และ (4) การพิจารณาวาระที่ 3 ชั้นลงมติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติ โดยในแต่ละขั้นตอนแต่ละสำนักจะทำหน้าที่ที่แตกต่างกันตามอำนาจและความรับผิดชอบ สามารถเรียงตามกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ดังนี้

1) การพิจารณาก่อนรับหลักการ ได้แก่

(1) การยกร่างกฎหมาย โดยสำนักกฎหมาย

(2) การตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติ และการวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติ โดยสำนักการประชุม

2) การพิจารณาวาระที่หนึ่ง เป็นการจัดทำเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่หนึ่ง โดยสำนักวิชาการ

3) การพิจารณาวาระที่สอง ได้แก่

(1) การจัดทำเอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการ

(2) การจัดทำคำแปรญัตติของสมาชิกสภา เสนอคณะกรรมการ

(3) การจัดทำรายงานการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของคณะกรรมการต่อสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ หัวข้อ (1) (2) และ (3) ในการพิจารณาวาระที่สอง โดยสำนักกรรมการ 1 สำนักกรรมการ 2 และสำนักกรรมการ 3

(4) การติดตามประเด็นอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละมาตรา โดยสำนักการประชุม

4) การพิจารณาวาระที่สาม ได้แก่

(1) นำส่งร่างพระราชบัญญัติที่สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบต่อวุฒิสภา โดยสำนักการประชุม

(2) การติดตามผลการลงมติของสภาผู้แทนราษฎร โดยสำนักการประชุม

นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้มีการสนับสนุนข้อมูลวิชาการในกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ได้แก่ การให้บริการด้านวิชาการตามคำขอใช้บริการ (Order) โดยสำนักวิชาการ และการให้ความเห็นทางกฎหมายในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร โดยสำนักกฎหมาย สำนักการประชุม สำนักกรรมการ 1 สำนักกรรมการ 2 และ สำนักกรรมการ 3

2) ปัญหาจากการปฏิบัติงานและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนงานวิชาการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พบว่า

(1) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ผู้รับบริการ) มีความต้องการข้อมูลวิชาการจำนวนมากในเชิงวิเคราะห์ โดยเฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางท่านที่ดำรงตำแหน่งสมัยแรกอาจยังไม่เข้าใจกระบวนการเสนอร่างกฎหมายในทุกขั้นตอน ปัญหาการติดต่อประสานงานและการสื่อสารระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและข้าราชการผู้ปฏิบัติงาน การใช้บริการผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรยังไม่รวดเร็วและไม่เสถียร ส่วนเว็บไซต์ของสำนักงานยังขาดความน่าสนใจ มีความยุ่งยากในการเข้าถึงข้อมูล จึงไม่สะดวกต่อการสืบค้น บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการให้บริการข้อมูลด้านกฎหมายยังเป็นระดับผู้ปฏิบัติงานไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงข้อมูลประกอบการพิจารณากฎหมายที่ผ่านมาจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นส่วนใหญ่ ยังขาดข้อมูลการวิเคราะห์การติดตามประเมินผลกฎหมายที่ประกาศใช้แล้วว่าเกิดประโยชน์หรือมีผลกระทบหรือเกิดปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไร จำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอในการจัดทำข้อมูลวิชาการให้ตอบสนองความต้องการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ

(2) บุคลากรของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (ผู้ให้บริการ) ได้แก่ ระยะเวลาการดำเนินงานจัดทำข้อมูลวิชาการมีค่อนข้างจำกัด ขาดบุคลากรที่มีความรู้ และความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาในการจัดทำข้อมูลวิชาการเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการ ซึ่งอาจพบปัญหาความไม่มีเอกภาพในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ จากความคิดเห็นไม่ตรงกันระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองที่ต่างกัน ซึ่งส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานไม่สามารถตอบสนองความต้องการข้อมูลได้อย่างตรงความต้องการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้อย่างครบถ้วน สถานที่ทำงานมีหลายแห่งทำให้เกิดความไม่สะดวกในการติดต่อประสานงานในระยะเวลาที่เร่งด่วน ข้อจำกัดด้านการสืบค้นและการประสานขอข้อมูลจากหน่วยงานต้นเรื่อง การเปลี่ยนแปลงระเบียบวาระการประชุมกะทันหัน ทำให้เตรียมข้อมูลประกอบการประชุมไม่ทันการณ์ จำนวนปริมาณงานที่มีมากและหลากหลาย ทั้งงานการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และงานที่เกี่ยวข้องตามตัวชี้วัดและยุทธศาสตร์ของสำนักงานฯ ปัญหาการสื่อสารระหว่างผู้รับบริการและผู้ให้บริการ ขาดการสร้างเครือข่ายความร่วมมืออย่างต่อเนื่องระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอก ขาดเครื่องมืออุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดทำเอกสารวิชาการ

สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสนับสนุนงานวิชาการในกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามบทบัญญัติ คือ การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง นโยบายของรัฐบาล และบริบทแวดล้อมที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกประเทศ การเปลี่ยนแปลงของกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการ ผู้บริหารและบุคคลที่เกี่ยวข้องส่งเสริมและให้ความสำคัญกับงานวิชาการและการพัฒนาบุคลากรที่เพิ่มมากขึ้น การมอบนโยบายของผู้บริหารที่ชัดเจนและมีการถ่ายทอดอย่างเป็นระบบ ความคล่องตัวและยืดหยุ่นในการปฏิบัติงานของหน่วยงาน

ภายในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรภายใต้กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของหน่วยงานภายในและภายนอก

3) แนวทางการพัฒนางานวิชาการให้สามารถตอบสนองภารกิจของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้แก่

(1) ด้านนโยบาย ควรกำหนดนโยบายในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มุ่งเน้นการทำงานเป็นทีมเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคลากรในหน่วยงาน ควรมีการวางแผนการบริหารทรัพยากรบุคคลในการสรรหาและคัดเลือกบุคลากรที่มีความเป็นธรรมให้สัมพันธ์กับตำแหน่งที่รับผิดชอบโดยตรง ส่งเสริมให้บุคลากรมีการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนงานทุกระดับ สร้างระบบการประเมินผลการปฏิบัติราชการที่สอดคล้องกับค่าตอบแทน กำหนดให้มีตำแหน่งนักกฎหมายนิติบัญญัติเพื่อรองรับกระบวนการนิติบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

(2) ด้านบุคลากร ควรพัฒนาทักษะและความเชี่ยวชาญของบุคลากรให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับงานด้านวิชาการและงานกฎหมายให้มากขึ้น

(3) ด้านงานวิชาการ ควรจัดทำคู่มือขั้นตอนการปฏิบัติงาน การพิจารณากฎหมายเพื่อให้เป็นไปตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่วาระที่ 1-3 และการกำหนดรูปแบบของรายงานร่างกฎหมายของคณะกรรมการที่เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร รูปแบบของคำแปรญัตติของสมาชิกหรือการส่งความเห็นของกรรมการที่ต้องปรากฏอยู่ในรายงานคณะกรรมการเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานให้เป็นมาตรฐาน ในส่วนของเอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) ที่จัดทำขึ้นโดยสำนักวิชาการ ควรเพิ่มการศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์ในเชิงลึก รวมทั้งนำเสนอความเห็นและข้อมูลต่าง ๆ ตามข้อเท็จจริง ตลอดจนการกำหนดแนวทางการทำงานที่ชัดเจนในการรองรับการดำเนินงานตามมาตรา 77 ในประเด็นการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายในรอบระยะเวลาที่กำหนดเมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว

(4) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ควรพัฒนาการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศด้านกฎหมายและด้านวิชาการในรูปแบบฐานข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่และจำแนกตามประเภทของกฎหมายให้มีการสืบค้นที่ง่าย รวดเร็ว และทันสมัย มีการนำระบบเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการปฏิบัติงานมากขึ้น และปรับปรุงการบริหารจัดการเครื่องมืออุปกรณ์ให้เพียงพอและพร้อมใ้ใช้อยู่เสมอ รวมถึงจัดทำฐานข้อมูลให้มีความเชื่อมโยงทั้งการประชุมสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ให้มีการสนับสนุนทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการตราพระราชบัญญัติทั้งการพิจารณาตามวาระที่ 1-3 ในสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

(5) ด้านกระบวนการ ควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อขยายและพัฒนาแหล่งข้อมูลสารสนเทศ และความร่วมมือทางวิชาการมากขึ้น สนับสนุนให้มีการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสำนักที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการร่างพระราชบัญญัติเพื่อให้เกิดการบูรณาการข้อมูลและมีการติดตามการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ ควรมีนโยบายส่งเสริมความร่วมมือบุคลากรของแต่ละสำนักที่เกี่ยวข้องมีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีการสร้างกลไกการประสานงานและติดตามงานด้านนิติบัญญัติทั้งหน่วยงาน

ภายในและหน่วยงานภายนอก การส่งเสริมให้บุคลากรของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีบทบาทในการติดตามผลการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติทั้ง 3 วาระของที่ประชุมวุฒิสภาจะทำให้ได้ทราบผลการพิจารณาอย่างต่อเนื่อง และยังทำให้การดำเนินงานระหว่าง 2 สำนักงานมีความคล่องตัวในเชิงการบูรณาการมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับบริการและผู้ให้บริการให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อการให้บริการของสำนักที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้เกิดความไว้วางใจและความพึงพอใจในการให้บริการ มีการจัดทำแบบสอบถามความต้องการบริการข้อมูลของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างต่อเนื่อง เพื่อรวบรวมไว้ในฐานข้อมูลความต้องการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สำหรับข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยสามารถแบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย คือ (1) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรควรมอบนโยบายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการพัฒนางานวิชาการและการทำงานทางวิชาการเชิงบูรณาการร่วมกันอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดตัวชี้วัดในคำรับรองการปฏิบัติราชการ (2) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรควรมอบหมายความรับผิดชอบให้กับหน่วยงานภายในสำนักงาน/ คณะกรรมการ/ คณะอนุกรรมการ/ คณะทำงานเพื่อศึกษาและประเมินผลการสนับสนุนงานวิชาการในการสนับสนุนงานวิชาการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนางานวิชาการอย่างมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง (3) สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรควรกำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านวิชาการในทุกสายงานอย่างมืออาชีพ โดยการพัฒนาแบบเข้มข้นเพื่อให้บุคลากรมีทักษะสมรรถนะ และศักยภาพในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติงาน คือ (1) หน่วยงานภายในที่ปฏิบัติงานด้านวิชาการในกระบวนการนิติบัญญัติควรมีการประสานหารืออย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนของกระบวนการและเนื้อหาข้อมูล ตลอดจนกำหนดแนวทางการพัฒนาการจัดทำงานวิชาการให้มีคุณภาพ (2) หน่วยงานภายในที่ปฏิบัติงานสนับสนุนงานวิชาการควรมีการจัดประชุมสัมมนา ระดมความคิดเห็น สนทนากลุ่มระหว่างสำนักที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรูปแบบการจัดการความรู้ (KM) ที่เป็นรูปธรรมและจัดทำแฟ้มองค์ความรู้ในการปฏิบัติงานวิชาการที่สนับสนุนกระบวนการพิจารณาพระราชบัญญัติ (3) หน่วยงานภายในที่ปฏิบัติงานสนับสนุนงานวิชาการควรมีการประเมินผลความพึงพอใจและความไม่พึงพอใจต่อการให้บริการงานวิชาการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภาอย่างต่อเนื่อง และมีการรายงานผลการปรับปรุงและพัฒนางานวิชาการให้ชัดเจน และ (4) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการในรูปแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งจะช่วยให้ผู้รับบริการเกิดความรู้สึกความพึงพอใจต่อการสนับสนุนงานวิชาการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

3) ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป คือ (1) การศึกษาวิจัยต่อยอดในเชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนางานวิชาการเพื่อสนับสนุนกระบวนการพิจารณาพระราชบัญญัติในชั้นการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรจนถึงการพิจารณาของวุฒิสภา (2) การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่สำคัญในการปฏิบัติงานวิชาการในการพิจารณาพระราชบัญญัติของหน่วยงานภายในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และ (3) การศึกษาวิจัยเพื่อกำหนดแนวทางบูรณาการจัดทำเอกสารวิชาการระหว่างหน่วยงานร่วมกันในสังกัดรัฐสภา

ความคิดเห็นของผู้เรียบเรียงบทความวิจัย

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในฐานะหน่วยงานสนับสนุนงานประชุมและงานวิชาการของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกรัฐสภา กรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภา ในการตรากฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และการให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญของประเทศ ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้มีการปรับปรุงและพัฒนางานวิชาการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการข้อมูลของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่หลากหลาย กระชับ และมีการวิเคราะห์ในเชิงลึก สำหรับประกอบการพิจารณางานตามบทบาทอำนาจหน้าที่ตามกรอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการดำเนินงานวิชาการที่สำคัญของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีเป้าหมายเพื่อมุ่งสู่การเป็น SMART Parliament ซึ่งหมายถึงสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นองค์กรที่มีการบริหารจัดการ โดยมีระบบที่ทันสมัยและมีขีดสมรรถนะสูง มีคุณธรรม จริยธรรมและความโปร่งใสพร้อมปรับเปลี่ยนไปสู่รัฐสภาดิจิทัล (Digital Parliament) เพื่อสนับสนุนงานของสถาบันนิติบัญญัติให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน เช่น การเตรียมการรองรับการดำเนินงานตามมาตรา 77 ในประเด็นการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องของร่างกฎหมาย การบูรณาการฐานข้อมูลสนับสนุนงานวิชาการของรัฐสภา การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอก การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดทำเอกสารวิชาการและกฎหมาย เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้รับบริการหลัก ซึ่งเป็นสมาชิกรัฐสภาในการพิจารณาร่างกฎหมายอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนและพัฒนาประเทศไทย

บรรณานุกรม

คณะทำงานวิจัย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562). การสนับสนุนงานวิชาการของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ภาพอ้างอิง

ไทยโพสต์. (13 ธันวาคม 2561). การประชุมสภา. สืบค้น 24 มีนาคม 2563 จาก thaipost.net/main/detail/24157

บทความที่น่าสนใจ

ปัจจัยเสี่ยงต่อการติดเกมออนไลน์

เรียบเรียงโดย...วิมลรักษ์ ศานติธรรม

ที่มา: ศึกษาปัญหาเด็กติดเกม. โดย สรรธ มีชัย, 2560, <https://sites.google.com/a/srp.ac.th/srp30778/lp/suksapayhakartheywidixo>

แนวโน้มการใช้งานสื่ออินเทอร์เน็ตมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ในการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการและเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ในด้านต่าง ๆ สารสนเทศที่ผ่านทางอินเทอร์เน็ตถือว่าเป็นสารสนเทศที่เปิดกว้างสำหรับบุคคลทั่วไป เป็นการสื่อสารที่ไม่มีขอบเขต นอกจากจะมีประโยชน์ทางด้านการใช้งานเพื่อการศึกษาและด้านธุรกิจแล้ว อินเทอร์เน็ตยังมีประโยชน์ในด้านการใช้งานเพื่อความบันเทิง โดยผู้ใช้งานสามารถหาความบันเทิงได้อย่างไม่จำกัดผ่านเครือข่ายความบันเทิง รูปแบบที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากคือการเล่นเกมออนไลน์

เกมออนไลน์เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างหนึ่งที่อยู่ใกล้กับเด็กและวัยรุ่นมากกว่าสื่ออื่น ๆ เนื่องจากเป็นสื่อที่เข้าถึงได้ง่ายและให้ความสนุกสนาน อีกทั้งเป็นสื่อที่ผู้ปกครองใช้เป็นเครื่องมือในการช่วยเลี้ยงดูบุตรหลาน โดยคิดว่าเกมออนไลน์เป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปในโลกยุคปัจจุบัน โดยไม่ได้คำนึงถึงอันตรายที่แฝงมากับเกมออนไลน์

เกมออนไลน์จะแบ่งประเภทออกตามลักษณะและวิธีการเล่นเกม โดยสามารถแบ่งได้ ดังนี้คือ เกมประเภทต่อสู้ (Action) เป็นเกมที่เน้นการบังคับและการตัดสินใจที่รวดเร็ว มีการดำเนินเรื่องไม่ซับซ้อน ใช้การฝึกประสาทสัมผัส และการตัดสินใจเฉพาะหน้า เกมประเภทผจญภัย (Adventure) เป็นเกมที่เน้นการแก้ปัญหาอย่างมีขั้นตอน ไม่เน้นการเคลื่อนไหวที่รวดเร็ว แต่จะฝึกให้ผู้เล่นตั้งสติและวิเคราะห์โจทย์อย่างเป็นระเบียบ เกมประเภทจำลองสถานการณ์ (Simulation) เน้นการจำลองสถานการณ์ โดยจะมีฉากจำลองที่เสมือนจริง เกมประเภทวางแผน (Strategy) เป็นเกมประเภทวางแผนการรบมีการจำลองสมรรถุมิทางการทหาร มีการแก้ปัญหาวิธีการเอาชนะ เกมประเภทแสดงบทบาทตัวละคร (Role Playing Game) เป็นเกมที่ผู้เล่นจะถูกสมมติหรือเลือกสมมติให้ตนเองมีบทบาทในเกม เพื่อค้นหาสิ่งของหรือไขปริศนา มีลักษณะคล้ายเกมประเภท Adventure แต่มีการผูกเรื่องและใช้ภาษามากกว่า เกมประเภทจำลองการเล่นกีฬา (Sport) เป็นเกมจำลอง การแข่งขันกีฬาโดยใช้กติกาในการเล่นเหมือนจริง เกมประเภทผสม (Hybrid) เป็นการผสมผสานการเล่นแบบต่าง ๆ เข้าด้วยกัน โดยการใช้เทคนิคหลาย ๆ แบบ ให้ผู้เล่นมีความสุขและเกิดความสมจริงมากขึ้น

สาเหตุที่เกมออนไลน์ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ได้แก่ รูปแบบของเกมที่มีการพัฒนาโดยการนำเอาภาพเคลื่อนไหวของตัวการ์ตูนที่มีสีสันสวยงาม มีความสมจริง มีเนื้อหาชวนให้ติดตามผู้เล่นสามารถพูดคุยตอบโต้กับผู้เล่นคนอื่น จึงทำให้ผู้เล่นรู้สึกสนุกในการที่จะมีเพื่อนเล่นเกมไปด้วยกันมากกว่าการเล่นคนเดียว อีกทั้งเกมออนไลน์ยังมีกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งมีการเพิ่มแผนที่ในเกม อาวุธ ชุดมอนสเตอร์ใหม่ ๆ และอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ประสิทธิภาพของเครือข่ายอินเทอร์เน็ตก็ยังส่งผลให้เกมออนไลน์ได้รับความนิยมมากขึ้นด้วย เนื่องจากการพัฒนาเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้มีประสิทธิภาพทั้งทางด้านความต่อเนื่องในการเชื่อมต่อความเร็วและการขยายพื้นที่ในการให้บริการซึ่งมีความสำคัญต่อการขยายเครือข่ายการเล่นเกมนออนไลน์ให้ครอบคลุมพื้นที่และรองรับผู้เล่นเกมได้เพิ่มมากขึ้น

จากการที่เกมออนไลน์ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น ทำให้เรามักจะได้ยินเรื่องของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นต่อเด็กและเยาวชน เช่น ปัญหาในเรื่องของอิทธิพลของเกมออนไลน์ที่มีเนื้อหารุนแรงกับพฤติกรรมการเล่นแบบของเยาวชน ปัญหาเด็กติดเกมที่ส่งผลต่อผลการศึกษา เป็นต้น ทั้งนี้ เกมออนไลน์ส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ทั้งในส่วนของผลกระทบต่อด้านสุขภาพจากการนั่งเล่นเกมหน้าคอมพิวเตอร์เป็นระยะเวลาอันยาวนานโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงอิริยาบถ ไม่ระวังเรื่องการรับประทานอาหารและการพักผ่อนอย่างเหมาะสม จะส่งผลทำให้สุขภาพเสื่อมโทรม อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อการศึกษาหากไม่สามารถควบคุมตนเองได้ เนื่องจากผู้เล่นใช้เวลาไปกับความบันเทิงที่ได้รับจากการเล่นเกมมากเกินไป และผลกระทบต่อด้านค่าใช้จ่ายในการเล่นเกมที่ส่งผลให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเล่นเกมนมากขึ้น โดยอาจขอเงินเพื่อมาเล่นเกมจากทางผู้ปกครองและหากไม่สามารถหาเงินมาเล่นได้ อาจจะทำให้เกิดปัญหาทางด้านอื่น ๆ ตามมา ส่วนผลกระทบต่อด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเกิดการขาดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวและกลุ่มเพื่อน เนื่องจากใช้เวลาว่างส่วนใหญ่อยู่กับการเล่นเกม ทั้งนี้ สามารถจำแนกผลกระทบจากพฤติกรรมการเล่นเกมนออนไลน์ได้ ดังนี้ (สุภาวดี เจริญวานิช, 2557)

1. ด้านสุขภาพร่างกาย

ทำให้มีเวลาในการออกกำลังกายลดน้อยลงและส่งผลโดยตรงในการแสดงออกของอาการทางกายที่หาสาเหตุไม่ได้ ได้แก่ ปวดศีรษะ ปวดหลัง ปวดท้อง เจ็บหน้าอก อ่อนเพลีย เป็นต้น แต่เมื่อหยุดเล่น

เกมแล้วอาการจะหายไป โดยการเล่นเกมนั้นทำให้หัวใจเต้นเร็วขึ้น ความดันโลหิตสูงขึ้น และยังสัมพันธ์กับการเป็นโรคอ้วนในเด็กและวัยรุ่นที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบันด้วย นอกจากนี้ การเล่นเกมอาจกระตุ้นให้เกิดอาการลมชักได้ โดยโรคลมชักยังมีชนิดที่ไวต่อแสงซึ่งจะถูกกระตุ้นให้เกิดอาการลมชักจากการเล่นเกมได้ง่ายขึ้น และหากมีการนั่งอยู่กับที่เป็นเวลานาน ๆ อาจทำให้เกิดลิ้มเลือดไปอุดตันหลอดเลือดส่วนต่าง ๆ ได้ ที่พบได้บ่อยคือ ลิ้มเลือดอุดตันหลอดเลือดดำที่ขา ทำให้การไหลเวียนของเลือดที่อวัยวะส่วนนั้นผิดปกติไป และอาจส่งผลถึงอาการปวดบวมอย่างรุนแรง

2. ด้านพัฒนาการ

มีผลโดยตรงในเรื่องของพัฒนาการด้านสังคม แม้ว่าจะมีสังคมแบบออนไลน์จากการเล่นเกมก็ตาม แต่ไม่เหมือนกับการปฏิสัมพันธ์ในสังคมของความเป็นจริง และอาจส่งผลถึงภาวะสภาพทางจิตใจของเด็กได้แก่ ซึมเศร้า รู้สึกว่าเหว่ วิตกกังวล และเครียดจากการเล่นเกม เป็นต้น สิ่งสำคัญคือความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่ลดลง เด็กติดเกมมักไม่ค่อยเข้าร่วมกิจกรรมหรือสานสัมพันธ์กับคนในครอบครัว เพราะมีแต่ครุ่นคิดอยู่กับการเล่นเกมเพื่อต้องการได้ชัยชนะ และยังหมายรวมถึงพัฒนาการทางสติปัญญาที่ลดน้อยลง เนื่องจากไม่ได้รับการฝึกฝนและไม่สนใจในการเรียนจนอาจทำให้ผลการเรียนตกต่ำลง

3. ด้านพฤติกรรมและสภาพจิตใจ

เด็กติดเกมจะเสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง ด้วยการเลียนแบบมาจากเกมที่ตนเองเล่นอยู่แล้วนำมาใช้ในชีวิตจริง โดยเริ่มจากการมีความคิดและอารมณ์ที่รุนแรงจนแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมในที่สุด เนื่องจากการเล่นเกมนั้นจะมีบทบาทของผู้เล่นให้เป็นผู้กระทำความรุนแรงด้วยตนเองและได้รับรางวัลหรือไต่ระดับความสามารถในเกมนั้น ๆ ขึ้นเรื่อย ๆ เป็นการเสริมแรงให้กับผู้เล่น การที่เล่นเกมที่มีความรุนแรงเป็นเวลานานทำให้บุคคลนั้นมีการรับรู้ แปลความหมาย ตัดสินใจ และตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ไปในทางก้าวร้าวรุนแรงมากขึ้นจนทำให้เกิดเป็นความเคยชิน

4. ด้านการเรียน การทำงาน และสังคม

ผู้เล่นเกมจะหมกมุ่นอยู่แต่กับการเล่นเกมจนไม่สนใจในการเรียน ไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง ผลการเรียนตกต่ำ ไม่มีสมาธิเวลาทำงานและขาดสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นโดยเฉพาะกับคนในครอบครัว จนก่อให้เกิดเป็นอาการซึมเศร้า วิตกกังวลและความเครียดได้ แต่ที่เด่นชัดคือ จะมีการแยกตัวออกจากสังคมแล้วนำตนเองเข้าไปอยู่ในสังคมออนไลน์แทน ซึ่งไม่มีปฏิสัมพันธ์ของความเป็นจริงแต่อย่างใด จึงอาจส่งผลต่อสภาพจิตใจในทางลบได้ง่ายยิ่งขึ้น

ปัจจุบันการติดเกมในเด็กและวัยรุ่นเป็นปัญหาที่เพิ่มมากขึ้น และยังมีเกณฑ์วินิจฉัยตามมาตรฐาน โดยเด็กและวัยรุ่นที่ติดเกมจะมีพฤติกรรมคล้ายกับผู้ป่วยติดสารเสพติด (Substance Dependence) และผู้ป่วยติดการพนัน (Pathological Gambling) กล่าวคือ มีความรู้สึกเพลิดเพลินใจในเวลาที่ได้เล่นเกม มีความพึงพอใจเมื่อได้รับชัยชนะในการเล่น และต้องการเอาชนะเพิ่มขึ้นอีกจึงจะรู้สึกพึงพอใจเท่าเดิม มักใช้เวลาเล่นนานจนกว่าจะบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ เมื่อบรรลุเป้าหมายแล้วก็จะมีความต้องการ เมื่อบรรลุเป้าหมายแล้วก็จะมีความต้องการเล่นเกมในระดับที่สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ เด็กและวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมติดเกมจะรู้สึกหงุดหงิดและกระวนกระวายหรือมีอาการทางกายจากความเครียดเมื่อถูกขัดขวางการเล่นเกม มีความต้องการเล่นเกมมากขึ้นในเวลาที่ยังรู้สึกเครียด และเล่นเกมเพื่อหลบเลี่ยงการเผชิญปัญหา มีความคิด

หมกมุ่นเกี่ยวกับเกมอย่างมาก คิดวางแผนเพื่อเอาชนะการเล่นในเกมในครั้งต่อไป และมีความอยากเล่นเกมตลอดเวลา (Craving) เด็กและวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมติดเกม มีความพยายามที่จะลดหรือเลิกเล่นเกมแต่ไม่สามารถควบคุมตนเองให้หยุดเล่นได้ ทั้ง ๆ ที่ทราบดีว่ามีผลกระทบต่อตนเองอย่างมาก เด็กและวัยรุ่นที่ติดเกมจะหมกมุ่นกับการเล่นเกมมากจนละเลยหน้าที่ความรับผิดชอบทั้งด้านการเรียน การทำงานบ้าน ผลการเรียนลดลง ยอมอดอาหารเพื่อที่จะได้เล่นเกมอย่างต่อเนื่องจนมีผลกระทบต่อสุขภาพ ยอมเลิกกิจกรรมอื่น ๆ ที่เคยทำและรู้สึกสนุกสนาน และมีปัญหาพฤติกรรมหลายอย่างตามมา ได้แก่ โกหก ขโมย ก้าวร้าว หนีเรียน หนีออกจากบ้าน เล่นการพนัน เป็นต้น

ดังนั้น เพื่อผู้ปกครองมีข้อมูลวิชาการเพื่อประโยชน์ต่อการเฝ้าระวังบุตรหลานไม่ให้เกิดพฤติกรรมการติดเกมออนไลน์ จึงขอแนะนำปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ปัจจัยด้านชีวภาพ ด้านจิตสังคม ด้านครอบครัว และด้านสังคม (สุภาวดี เจริญวานิช, 2557)

1. ปัจจัยทางด้านชีวภาพ

อาการติดเกมเป็นอาการเสพติดอย่างหนึ่งเช่นเดียวกับการติดสารเสพติดหรือการพนัน พบว่าการเล่นเกมนำให้มีการหลั่งสารโดพามีน (dopamine) ที่สมองส่วนสเตรียม (Striatum) รวมทั้งสมองส่วนนิวเคลียส แอคคัมเบนซ์ (Nucleus Accumbens) ทำให้มีความอยากหรือความต้องการสิ่งเร้าเพิ่มขึ้น และนอกจากนี้ ยังมีการศึกษาที่พบว่าเด็กและวัยรุ่นที่เล่นเกมมีการทำงานของสมอง ส่วนพรีฟรอนทัล (Prefrontal Cortex) ลดลง จากข้อมูลดังกล่าวและความรู้ทางชีววิทยาของระบบประสาทเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ป่วยติดสารเสพติด จึงอาจอธิบายได้ว่า การหลั่งของสารโดพามีนในระบบสมองส่วนกลางซึ่งก่อให้เกิดความสุขและเสพติด (Brain Reward Circuit) ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเล่นในระยะแรก แต่การหลั่งของโดพามีนที่มีปริมาณมากและเป็นเวลานานจากการเล่นเกม อาจทำให้สมองส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงในลักษณะเดียวกันในระยะต่อมาเด็กและวัยรุ่นที่ติดเกมจึงมีความหมกมุ่นกับการเล่นเกมเป็นอย่างมาก คล้ายกับผู้ป่วยที่ติดสารเสพติดที่หมกมุ่นกับการเสพติด และผู้ป่วยติดการพนันที่หมกมุ่นกับการพนัน จนละเลยการทำกิจกรรมที่ให้ความเพลิดเพลินใจอย่างอื่น และมีความต้องการเล่นเกมที่ควบคุมได้ยาก โดยเฉพาะเมื่อมีสิ่งเร้าที่สัมพันธ์กับการเล่นเกม ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ เครื่องคอมพิวเตอร์ Tablet ร้านเกมหรือสถานที่ที่เคยเล่นเกม และเพื่อน เป็นต้น

2. ปัจจัยด้านจิตสังคม

จากคุณสมบัติของเกมที่สามารถตอบสนองความต้องการทางจิตใจของเด็กและวัยรุ่นได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นความสนุกสนาน ความรู้สึกประสบความสำเร็จ และการระบายแรงขับด้านความก้าวร้าว ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นผลให้ผู้เล่นเกมเกิดความรู้สึกทำหายกับการเล่นที่มีระดับความยากเพิ่มมากขึ้น แต่ถ้าเล่นซ้ำ ๆ และเล่นให้มากขึ้น จะมีโอกาสชนะและได้รับรางวัลตอบแทนทันที ได้แก่ คะแนน หรือไอเทม (Item) พิเศษที่ได้จากการชนะในแต่ละด่านและการเล่นในระดับที่สูงขึ้น เป็นต้น ซึ่งถือเป็นแรงเสริมทางบวกที่ทำให้ผู้เล่นเกิดความรู้สึกพึงพอใจที่ตนเองสามารถเล่นจนชนะหรือประสบความสำเร็จได้ โดยเฉพาะเด็กและวัยรุ่นที่มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองต่ำ (Low Self-Esteem) จึงมักสนุกสนานและพึงพอใจกับความสำเร็จจากการเล่นเกม และยิ่งในปัจจุบันมีการพัฒนารูปแบบเกมออกมาใหม่ ๆ มากมาย และที่ได้รับความนิยมมากในปัจจุบันคือ Massively-Multiplayer Role-Playing Online Game (MMRPOG) ซึ่งเป็นเกมที่ผู้เล่นแต่ละคนจะสวมบทบาทเป็นตัวละครตัวหนึ่งในโลก สร้างสังคมออนไลน์ในเกมสามารถสร้างห้องขึ้นมาพูดคุยแลกเปลี่ยน มีการ

ส่งข้อความถึงกันได้ในเกมเพื่อสื่อสารกัน จากสมบัติของเกมนี้สามารถตอบสนองความต้องการทางจิตใจด้านสังคมให้กับเด็กและวัยรุ่นด้วย เช่น ความรู้สึกมีกลุ่มเพื่อน การได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น เด็กและวัยรุ่นที่เล่นเกมออนไลน์มักควบคุมเวลาในการเล่นได้ยาก เนื่องจากความสนุกสนาน ความต่อเนื่องของเกมและการมีเพื่อนเข้าร่วมเล่นจำนวนมาก ทำให้มีตัวละครในเกมหลายบทบาท รวมทั้งถ้าเพื่อนในกลุ่มยังไม่เลิกเล่นก็ต้องเล่นต่อเพื่อช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่มพบว่าเด็กและวัยรุ่นที่ติดเกมมักมีผลการเรียนไม่ดี ขาดความนับถือตนเอง มีปัญหาพฤติกรรมอย่างอื่น เช่น เครียดและซึมเศร้า และมีเด็กและวัยรุ่นจำนวนมากเล่นเกมเพื่อหลีกเลี่ยงการเผชิญความเครียดหรือปัญหาในด้านต่าง ๆ

3. ปัจจัยด้านครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมพื้นฐานที่ใกล้ชิดและมีส่วนในการขัดเกลาทางสังคมให้กับเด็กและวัยรุ่นมากที่สุด เด็กติดเกมมักพบในครอบครัวที่ขาดการฝึกระเบียบวินัยให้ลูกอย่างเหมาะสมตั้งแต่วัยเด็ก อาจเกิดขึ้นเนื่องจากหน้าที่พ่อแม่ขาดทักษะในการฝึกวินัย ไม่มีเวลาหรือไม่ได้ให้ความสำคัญเพียงพอ มักเป็นครอบครัวที่พ่อแม่ไม่สามารถติดตามพฤติกรรมลูกได้อย่างเหมาะสม บางครอบครัวพ่อแม่มีความใกล้ชิดและผูกพันทางอารมณ์กับลูกน้อย บางครอบครัวเด็กและวัยรุ่นอาจมีความเครียดจากความคาดหวังของพ่อแม่ ปัญหาความขัดแย้ง หรือปัญหาการสื่อสารในครอบครัว และการที่บางครอบครัวไม่มีเวลาควบคุมเด็ก หรือมองไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องจำกัดเวลาในการเล่นเกมของลูกตั้งแต่วัยแรก แต่กลับรู้สึกพอใจที่เห็นเด็กเล่นเกมเงียบ ๆ คนเดียวได้ โดยไม่ต้องรบกวนตน ทำให้พ่อแม่มีเวลาเป็นส่วนตัวมากขึ้น หลายครอบครัวใช้เกมเป็นพี่เลี้ยงดูแลลูกแทนตนเอง จึงลืมนำถึงผลดีหรือผลเสียที่จะเกิดขึ้นตามมา

4. ปัจจัยด้านสังคม

กลุ่มเพื่อนและสังคมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กและวัยรุ่นมาก เด็กและวัยรุ่นจำนวนมากมีเครื่องเล่นเกมหรือคอมพิวเตอร์สำหรับเล่นเกมอยู่ที่บ้าน จึงเป็นแรงผลักดันให้เด็กและวัยรุ่นอีกส่วนหนึ่งเกิดความต้องการเล่นเกมตามไปด้วย กลุ่มเพื่อนนั้นนับเป็นปัจจัยเสริมอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้เด็กและวัยรุ่นติดเกมมากขึ้น โดยเฉพาะเกมที่ต้องเล่นด้วยกัน โดยแบ่งเป็นตัวละครต่าง ๆ โดยตัวละครนั้นมีความสามารถในการต่อสู้ที่แตกต่างกัน และต้องคอยช่วยเหลือกันเพื่อเอาชนะฝ่ายตรงข้ามให้ได้ เกมเหล่านี้ทำให้เด็กที่ขาดการยอมรับจากสังคมจริงในชีวิตประจำวัน รู้สึกว่าตนเองมีตัวตนและได้รับการยอมรับจากกลุ่ม รวมถึงเมื่อเอาชนะจะได้รับการยกย่องจากกลุ่มเพื่อน อีกทั้งในปัจจุบันสังคมไทยมีค่านิยมสนับสนุนให้เด็กและวัยรุ่นใช้คอมพิวเตอร์โดยมีสื่อโฆษณาเป็นตัวกระตุ้นถึงความสามารถและความทันสมัยจากการใช้คอมพิวเตอร์ ในทางกลับกันหากกลุ่มเพื่อนของเด็กเป็นเด็กเรียนหรือทำกิจกรรมอื่นมากกว่าเล่นเกม เพื่อนกลุ่มนี้จะเป็นปัจจัยที่มีส่วนช่วยให้เด็กลดโอกาสในการติดเกมลง 2.4 เท่า

จากปัจจัยเสี่ยงและผลกระทบที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมติดเกม โดยในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นทีวีหรือว่าเกมก็จะมีกำหนดเรตไว้เพื่อเป็นการแบ่งแยกเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้ชมหรือผู้เล่น และต้องอยู่ในความควบคุมดูแลแนะนำของผู้ปกครอง โดยปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมติดเกมมีทั้งหมด 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยทางชีวภาพ โดยการเล่นเกมจะมีการหลั่งสารที่ทำให้เกิดความสุขและเสพติด แต่เมื่อมีการหลั่งสารปริมาณมากและนาน จะทำให้เกิดความหมกมุ่นจนละเลยการทำกิจกรรมอื่นลง 2) ปัจจัยด้านจิตสังคม ด้วยคุณสมบัติของเกมสามารถตอบสนองความต้องการทางจิตใจด้านสังคมของเด็กและวัยรุ่นได้เป็นอย่างดี 3) ปัจจัยด้านครอบครัวมักเกิดกับครอบครัวที่พ่อแม่ไม่มีเวลาดูแลเด็กและใช้เกมเป็นพี่เลี้ยงลูกแทนตน และ 4) ปัจจัย

ด้านสังคม กลุ่มเพื่อนนับเป็นปัจจัยเสริมอีกอย่างที่ทำให้เด็กติดเกมมากขึ้น ส่วนผลกระทบที่เกิดจากพฤติกรรมการติดเกม ได้แก่ (1) ด้านสุขภาพร่างกาย เนื่องจากติดเกมจึงทำให้ลดการออกกำลังกายลงและการเล่นเกมทำให้หัวใจเต้นเร็วและการนั่งเล่นเกมนาน ๆ อาจทำให้ลิ้มเลือดอุดตัน การไหลเวียนของหลอดเลือดดำที่ขาผิดปกติ ปวดบวมอย่างรุนแรงได้ (2) ด้านพัฒนาการการติดเกมทำให้พัฒนาการทางสติปัญญาลดลง เนื่องจากไม่สนใจเรียน ทำให้ผลการเรียนตกต่ำ (3) ด้านพฤติกรรมและสภาพจิตใจ เด็กมักมีอาการรุนแรงและก้าวร้าวขึ้นเรื่อย ๆ จนทำให้ติดเป็นนิสัย และ (4) ด้านการเรียน การทำงานและสังคม โดยเด็กติดเกมมักจะแยกตัวออกจากสังคมและนำตัวเองอยู่ในสังคมออนไลน์แทน จึงทำให้ขาดปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นโดยเฉพาะครอบครัว ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นผลกระทบที่ยิ่งใหญ่เพราะผู้ใหญ่หลายคนยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับเกมและการแก้ปัญหาปลายเหตุโดยกีดกันเกมออกไป เพราะมองว่าเป็นสิ่งชั่วร้าย ซึ่งในความเป็นจริงแล้วสิ่งชั่วร้ายอื่น ๆ อาจมีผลกระทบมากกว่าด้วยซ้ำไป ดังนั้น หากมีการควบคุมให้คำแนะนำและความเข้าใจกันสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กบริโภคก็จะสามารถลดปัญหาได้ เพราะลำพังตัวเด็กเองอาจจะยังไม่มีวิจารณญาณที่จะแยกแยะได้ว่าสิ่งไหนควรหรือสิ่งไหนที่ไม่ควร สิ่งไหนเป็นเรื่องจริงหรือเป็นเรื่องสมมุติ และควรที่จะสังเกตพฤติกรรมอยู่เสมอมว่ามีท่าทางไปในทางที่ไม่ถูกไม่ควรหรือไม่ หากพบว่าบุตรหลานของตนเริ่มมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมควรอธิบายให้เข้าใจ ไม่ควรปล่อยปละละเลย และความเอาใจใส่ดูแลจากผู้ปกครองซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดที่สุดถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมากต่อการสร้างพฤติกรรมที่เหมาะสมให้กับเด็กเหล่านี้

บรรณานุกรม

ชลลดา บุญโท. (2554). พฤติกรรมการเล่นเกมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี และผลกระทบจากเกมออนไลน์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกระบบสารสนเทศ.

พฤติกรรมเด็กเลียนแบบเกม ปัญหาใหญ่ที่พ่อแม่ควรให้ความสำคัญ. (8 กรกฎาคม 2555). สืบค้น 18 กุมภาพันธ์ 2563 จาก http://www.online_station.net/pc-console-game/view/59979

สุภาวดี เจริญวานิช. (2557). พฤติกรรมการติดเกม: ผลกระทบและการป้องกัน. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 22(6) (ฉบับพิเศษ), 872-875.

ภาพอ้างอิง

สรธร มีชัย. (2560). ศึกษาปัญหาเด็กติดเกม. สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2563 จาก <https://sites.google.com/a/srp.ac.th/srp30778/lp/suksapayhakartheywidixo>

เกาะกระแสโพล

การงดใช้ถุงพลาสติก

เรียบเรียงโดย...คณาธิป ไกยชน

ที่มา: งดใช้ถุงพลาสติก. โดย ศูนย์สำรวจความคิดเห็น “นิด้าโพล” สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2563,
<http://nidapoll.nida.ac.th/index.php?op=polls-detail&id=703>

พลาสติกเป็นวัสดุสังเคราะห์ที่มีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวัน และเป็นที่ยอมรับใช้อย่างแพร่หลาย เนื่องจากเป็นวัสดุที่มีความทนทาน ขึ้นรูปง่าย ใช้งานได้หลากหลาย แต่การย่อยสลายนั้นทำได้ยากและใช้เวลานาน ส่งผลให้ปัจจุบันพลาสติกกลายเป็นขยะที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั่วโลกเป็นอย่างมาก จากรายงานของกรีนพีซ (Greenpeace) ระบุว่า ทั่วโลกผลิตขยะพลาสติกประมาณ 6,300 ล้านตัน ซึ่งในจำนวนนี้มีการนำไปรีไซเคิล (Recycle) เพียงร้อยละ 9 นำเข้าโรงงานเผาขยะร้อยละ 12 และหลงเหลือปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมมากถึงร้อยละ 79 ถ้าแนวโน้มการผลิตและการจัดการขยะยังไม่มีระบบการควบคุมและการจัดการที่เหมาะสม คาดการณ์ว่าภายในปี 2593 ขยะพลาสติกประมาณ 12,000 ล้านตัน จะยังคงหลงเหลืออยู่ในสิ่งแวดล้อมเป็นจำนวนมาก

สำหรับประเทศไทยมีปริมาณขยะพลาสติกและโฟมมากถึง 2.7 ล้านตัน หรือเฉลี่ย 7,000 ตันต่อวัน แบ่งเป็น ถุงพลาสติกร้อยละ 80 หรือประมาณ 2 ล้านตัน และเป็นขยะโฟมประมาณ 700,000 ตัน ซึ่งต้องใช้เวลาย่อยสลายนานถึง 450 ปี โดยพบว่า ขยะพลาสติกร้อยละ 50 มีการกำจัดที่ไม่ถูกวิธี

ซึ่งหากใช้วิธีฝังกลบจะใช้พื้นที่มากกว่าขยะปกติถึง 3 เท่า หรือหากนำไปเผาทำลายจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก ทั้งอาจก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจกอันเป็นสาเหตุของภาวะโลกร้อน และมีสารตกค้างในสิ่งแวดล้อม ทำให้มีการปนเปื้อนของสารเคมีในดินและน้ำ นอกจากนี้ การรั่วไหลของสารปรุงแต่งหรือสารประกอบที่ใช้ในการผลิตพลาสติกและโฟมอาจเป็นพิษและส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน (คนไทยใช้ถุงพลาสติกมากถึง 5,300 ตัน/วัน เอกชนหนุนยกเลิกพลาสติกใช้ครั้งเดียว, 2562)

จากสถานการณ์ดังกล่าว รัฐบาลได้ให้ความสำคัญและตระหนักถึงปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะพลาสติก โดยนายกรัฐมนตรีได้มีข้อสั่งการในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 เมษายน 2561 ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับทุกภาคส่วนเร่งรัดดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาขยะพลาสติกแบบบูรณาการทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในการบริหารจัดการพลาสติกตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต การจำหน่าย การบริโภค และการจัดการ ณ ปลายทาง ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ต่อมาประเทศไทยได้มีแผนงานการจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561–2573 โดยมีเป้าหมายหลักคือ เพื่อลดและเลิกการใช้พลาสติก โดยเฉพาะการเลิกใช้พลาสติกประเภทใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single Use) ภายในปี 2565 ด้วยการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและการนำขยะพลาสติกกลับมาใช้ประโยชน์ร้อยละ 100 ภายในปี 2570 โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มีการลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) “ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก” ร่วมกับภาคีเครือข่ายภาคเอกชนจำนวน 43 แห่ง เพื่อกำหนดให้บริการถุงพลาสติกหูหิ้วในวันสิ่งแวดล้อมไทยและวันที่ 4 ของทุกเดือน และกำหนดให้เริ่มมาตรการ “งดใช้ถุงพลาสติก” แบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single Use) ในห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่และร้านค้าสะดวกซื้ออย่างเป็นทางการทั่วประเทศ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2563 เป็นต้นไป (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2562)

สำหรับภาคเอกชน บริษัท ห้างสรรพสินค้า ร้านค้าต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญและตระหนักต่อการแก้ไขปัญหาขยะพลาสติก พร้อมตอบรับนโยบายของรัฐบาล โดยการรณรงค์งดใช้ถุงพลาสติก อาทิ กลุ่มฟาสต์ รีเทลลิง บริษัทโฮลดีนีสัญชาติญี่ปุ่นชั้นนำระดับโลกในธุรกิจค้าปลีก ตั้งเป้าหมายลดการใช้พลาสติก ร้อยละ 85 หรือประมาณ 7,800 ตันต่อปี ภายในปี 2563 บริษัท เดอะมอลล์ กรุ๊ป จำกัด ได้ประกาศเจตนารมณ์เป็นห้างสรรพสินค้าและซูเปอร์มาร์เก็ตปลอดถุงพลาสติกแห่งแรกในประเทศไทย ภายใต้โครงการ THE MALL GROUP GO GREEN; GREEN EVERYDAY งดบริการถุงพลาสติกทุกวัน และรณรงค์ให้ลูกค้านำถุงผ้ามาซื้อสินค้า หากมีความจำเป็นต้องใช้ถุงพลาสติกจะขอความร่วมมือให้บริการ 1 บาทต่อพลาสติก 1 ใบ เพื่อนำไปสนับสนุนการทำงานด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมร่วมกับองค์การกองทุนสัตว์ป่าโลกสากลแห่งประเทศไทย (WWF) และบริษัท กลุ่มเซ็นทรัล จำกัด (Central Group) จัดกิจกรรมรณรงค์ Central Love the Earth ‘Say No to Plastic Bags’ เพื่อลดแจกถุงพลาสติกพร้อมประกาศเป็นห้างค้าปลีกรายแรกในประเทศไทยที่ปลอดถุงพลาสติกภายในปี 2562 โดยตั้งเป้าหมายลดการใช้พลาสติกให้ได้มากกว่า 150 ล้านใบ พร้อมจัดที่ชำระเงินช่องพิเศษ (Green Checkout) เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้าที่งดรับถุงพลาสติกหรือนำถุงผ้ามาเอง นอกจากนี้ ร้านสะดวกซื้อ อาทิ ร้านเซเว่น อีเลฟเว่น ได้สานต่อโครงการ “ลดวันละถุง คุณทำได้” โดยลูกค้าที่ปฏิเสธการรับถุงพลาสติก จะนำเงินค่าถุงพลาสติก 20 สตางค์ไปสมทบทุนบริจาคให้กับ 77 โรงพยาบาลทั่วประเทศไทย ในส่วนของร้านแฟมิลีมาร์ทมีการจำหน่ายถุงกระดาษ โดยรายได้หลังหักค่าใช้จ่ายเรียบร้อยแล้ว จะนำไปมอบให้กับมูลนิธิอนุรักษ์สัตว์ทะเล รวมถึงร้านแม็กซ์แวลู ซูเปอร์มาร์เก็ต มีการรณรงค์ให้ทุกคนงดใช้ถุงพลาสติก พร้อมเปลี่ยนมาใช้ถุงผ้าเพื่อช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม (คนไทยใช้ถุงพลาสติกมากถึง 5,300 ตัน/วัน เอกชนหนุนยกเลิกพลาสติกใช้ครั้งเดียว, 2562)

จากสถานการณ์ปัญหาขยะพลาสติกที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก ประกอบกับมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาขยะพลาสติกของภาครัฐและการให้ความร่วมมือของภาคเอกชนในการรณรงค์งดใช้ถุงพลาสติก ซึ่งได้มีการเริ่มต้นมาตรการงดใช้ถุงพลาสติกอย่างเป็นทางการทั่วประเทศ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2563 เป็นต้นไป ดังนั้น เพื่อเป็นการสะท้อนกลับถึงผลตอบรับต่อนโยบายดังกล่าวในส่วนของภาคประชาชน เกษะกระแสนโยบายนี้จึงขอเสนอผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเรื่อง “งดใช้ถุงพลาสติก” ซึ่งทำการสำรวจโดย “นิด้าโพล” สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ระหว่างวันที่ 7-8 มกราคม 2563 จากประชาชนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป กระจายทุกภูมิภาค ระดับการศึกษา และอาชีพทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,262 หน่วยตัวอย่าง เกี่ยวกับการที่ห้างสรรพสินค้าหรือร้านสะดวกซื้อหลายแห่งงดใช้ถุงพลาสติก ซึ่งการสำรวจอาศัยการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็นจากบัญชีรายชื่อฐานข้อมูลตัวอย่างหลัก (Master Sample) ของ “นิด้าโพล” สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบบง่าย (Simple Random Sampling) เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 (ศูนย์สำรวจความคิดเห็น “นิด้าโพล” สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2563)

ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับ “การงดใช้ถุงพลาสติก” ต่อ 3 ข้อคำถาม คือ 1) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการที่ห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อหลายแห่งงดใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว 2) ตั้งแต่ห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อหลายแห่งงดใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว ท่านทำอย่างไรเวลาต้องไปซื้อของ และ 3) ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อที่งดใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว ควรใช้ถุงประเภทอื่นแทนถุงพลาสติกเพื่อเป็นการบริการลูกค้า

1. ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการที่ห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อหลายแห่ง งดใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการงดใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวของห้างสรรพสินค้าหรือร้านสะดวกซื้อหลายแห่ง	ร้อยละ
เห็นด้วยมาก เพราะ เป็นการช่วยลดขยะในประเทศ ลดโลกร้อน และทำตามนโยบายรัฐบาลที่ได้ประกาศไว้ แต่ไม่ควรนำระบบการชำระเงินเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น การซื้อขายถุงพลาสติกทางห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อควรมีบริการถุงแบบอื่นทดแทนให้กับลูกค้า	57.69
ค่อนข้างเห็นด้วย เพราะ เป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ลดจำนวนขยะที่ย่อยสลายยาก ลดโลกร้อน แต่ควรค่อย ๆ ลดการใช้ถุงพลาสติกลง เนื่องจากสินค้าบางประเภทยังมีความจำเป็นที่ต้องใช้ถุงพลาสติกอยู่	23.21
ไม่ค่อยเห็นด้วย เพราะ รัฐบาลออกมาตรการเร็วเกินไป ยังปรับตัวไม่ได้ เนื่องจากยังมีความเคยชินกับการใช้ถุงพลาสติกในการใส่สินค้า และค่อนข้างมีความลำบากในการถือสินค้าจำนวนมาก ๆ	9.75
ไม่เห็นด้วยเลย เพราะ เป็นการเพิ่มภาระ ทำให้เกิดความเดือดร้อน เนื่องจากบางครั้งที่ซื้อสินค้าแบบไม่ได้ตั้งใจจะซื้อเลยไม่ได้เตรียมถุงไป ทำให้ค่อนข้างลำบากในการถือสินค้ากลับ ขณะที่บางส่วนระบุว่า ยังมีสินค้าบางประเภทยังมีความจำเป็นที่ต้องใช้ถุงพลาสติกอยู่	8.72
ไม่ตอบ/ไม่สนใจ	0.63
รวม	100.00

2. ตั้งแต่ห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อหลายแห่ง งดใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว ท่านทำอย่างไรเวลา
 ต้องไปซื้อของ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

การเตรียมตัวของประชาชนเมื่อต้องไปซื้อของในห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อหลายแห่งที่งด ใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว	ร้อยละ
นำถุงผ้า ถุงชนิดอื่น ๆ หรือกระเป๋าไปเองเพื่อใส่ของ	79.32
ถือเองด้วยมือเปล่า	18.38
ไปซื้อของน้อยลงเพราะลำบากในการขนของกลับบ้าน	11.25
ซื้อถุงพลาสติก/ถุงอื่น ๆ ที่ห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อ เพื่อใส่ของ	4.83
ใช้ถุงผ้า หรือถุงอื่น ๆ ที่ห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อ ให้ยืม	2.77
ใช้ถุงพลาสติกมือสองที่ห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อ แจก	1.82
อื่น ๆ ได้แก่ ไม่ซื้อของที่ห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อ แต่เลือกซื้อของจากร้านที่มีถุงให้	0.71
ไม่ตอบ/ไม่สนใจ	0.16
รวม	100.00

3. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ ว่าห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อ ที่งดใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว ควรใช้ถุง
 ประเภทอื่นแทนถุงพลาสติกเพื่อเป็นการบริการลูกค้า

ความคิดเห็นของประชาชนต่อการใช้ถุงประเภทอื่นแทนถุงพลาสติกเพื่อเป็นการบริการลูกค้า ของห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อ ที่งดใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว	ร้อยละ
เห็นด้วยมาก เพราะ ควรมีถุงกระดาษหรือถุงผ้ามือสองทดแทนถุงพลาสติกมาบริการให้ลูกค้า เพื่อความสะดวก ในกรณีที่ลูกค้าลืมเตรียมถุงมา	64.58
ค่อนข้างเห็นด้วย เพราะ เป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้าในกรณีที่ซื้อสินค้าจำนวนมาก ๆ และทางห้างสรรพสินค้า/ร้านสะดวกซื้อไม่ควรนำถุงมาขายแต่ควรหามาทดแทนโดยไม่มี ค่าใช้จ่าย	22.11
ไม่ค่อยเห็นด้วย เพราะ ทางรัฐบาลได้ประกาศไว้ก่อนล่วงหน้าแล้ว ประชาชนควรเตรียมตัวให้ พร้อมในการนำถุงผ้ามาใช้แทนถุงพลาสติก	4.44
ไม่เห็นด้วยเลย เพราะ ควรสร้างพฤติกรรมให้กับประชาชนโดยฝึกให้เป็นนิสัย ไม่จำเป็นจะต้องมี ถุงประเภทอื่นมาทดแทน ให้เตรียมถุงไปเองจากบ้าน เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกให้มีความ รับผิดชอบต่อสังคม	8.24
ไม่ตอบ/ไม่สนใจ	0.63
รวม	100.00

ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง พบว่า 1) ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.69 เห็นด้วยมากกับการที่ห้างสรรพสินค้าหรือร้านสะดวกซื้อหลายแห่งงดใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว เพราะเป็นการช่วยลดปริมาณขยะภายในประเทศ ลดปัญหาภาวะโลกร้อน และเป็นดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล แต่ไม่ควรนำระบบการค้ำเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น การซื้อขายถุงพลาสติก ห้างสรรพสินค้าหรือร้านสะดวกซื้อควรมีถุงประเภทอื่นทดแทนเพื่อให้บริการกับลูกค้า ขณะเดียวกันมีประชาชนเพียงร้อยละ 8.72 ไม่เห็นด้วยเลย เพราะเป็นการเพิ่มภาระและทำให้เกิดความเดือดร้อน เนื่องจากบางครั้งซื้อสินค้าโดยไม่ได้ตั้งใจ และไม่ได้เตรียมถุงผ้าหรือถุงประเภทอื่นไปใส่สินค้า ส่งผลให้เกิดความยากลำบากในการถือสินค้ากลับบ้าน ขณะที่บางส่วนระบุว่า ยังมีสินค้าบางประเภทที่ยังมีความจำเป็นต้องใช้ถุงพลาสติก 2) กรณีห้างสรรพสินค้าหรือร้านสะดวกซื้อหลายแห่งงดใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 79.32 มีการนำถุงผ้า ถุงชนิดอื่น ๆ หรือกระเป๋าไปเองเพื่อใส่สินค้า รองลงมาร้อยละ 18.38 ประชาชนถือสินค้าเองด้วยมือเปล่า และ ร้อยละ 11.25 ซื้อสินค้าน้อยลงเพราะมีความยากลำบากในการขนสินค้ากลับบ้าน และ 3) ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 86.69 เห็นด้วยกับการที่ห้างสรรพสินค้าหรือร้านสะดวกซื้อควรใช้ถุงประเภทอื่นแทนถุงพลาสติกเพื่อบริการลูกค้า อาทิ ถุงกระดาษหรือถุงผ้ามีสองทดแทนถุงพลาสติกเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ลูกค้า กรณีที่ลูกค้าลืมเตรียมถุงมาใส่สินค้า หรือกรณีที่ซื้อสินค้าเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ ห้างสรรพสินค้าหรือร้านสะดวกซื้อไม่ควรนำถุงประเภทอื่นมาจำหน่าย แต่ควรหามาทดแทนโดยไม่มีค่าใช้จ่าย ขณะที่ประชาชนร้อยละ 8.24 ไม่เห็นด้วยกับกรณีดังกล่าว แต่ควรปลูกฝังพฤติกรรมงดใช้ถุงพลาสติกให้กับประชาชนเพื่อปฏิบัติจนเป็นนิสัย และฝึกให้มีการเตรียมถุงไปเองเพื่อใส่สินค้า โดยไม่จำเป็นจะต้องมีถุงประเภทอื่นมาทดแทน เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม

กล่าวโดยภาพรวมจากผลการสำรวจคือ ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากกับการที่ห้างสรรพสินค้าหรือร้านสะดวกซื้อหลายแห่งงดใช้ถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว เพราะเป็นการช่วยลดปริมาณขยะภายในประเทศ ช่วยลดปัญหาภาวะโลกร้อน และเป็นดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งตั้งแต่เริ่มมาตรการดังกล่าวประชาชนส่วนใหญ่มีการเตรียมถุงผ้า ถุงชนิดอื่น ๆ หรือกระเป๋าไปเองเพื่อใส่สินค้า ขณะเดียวกันประชาชนส่วนใหญ่ยังมีความเห็นด้วยกับการที่ห้างสรรพสินค้าหรือร้านสะดวกซื้อจะแจกถุงประเภทอื่นแทนถุงพลาสติกเพื่อเป็นการบริการลูกค้า และอำนวยความสะดวกให้กับลูกค้ากรณีที่ลูกค้าลืมเตรียมถุงมาเอง หรือมีความจำเป็นต้องซื้อสินค้าเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ ห้างสรรพสินค้าหรือร้านสะดวกซื้อไม่ควรนำถุงมาจำหน่ายในเชิงการค้า แต่ควรจัดหามาทดแทนโดยไม่มีค่าใช้จ่าย

อย่างไรก็ตาม แม้ภาครัฐจะมีการกำหนดแนวทางการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาขยะพลาสติก ตามแผนงานการจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561–2573 และหน่วยงานภาคเอกชน โดยเฉพาะผู้ประกอบการ ห้างสรรพสินค้า ร้านค้าต่าง ๆ ได้ให้ความร่วมมือกับมาตรการงดใช้ถุงพลาสติก โดยการงดให้บริการถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวพร้อมกันทั่วประเทศ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2563 รวมทั้งผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนข้างต้นพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับมาตรการงดใช้ถุงพลาสติกและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่ยังคงพบประเด็นปัญหาของการงดใช้ถุงพลาสติกซึ่งยังขาดแนวทางปฏิบัติที่รองรับผลกระทบจากมาตรการดังกล่าวอย่างชัดเจน ทั้งด้านของประชาชนต้องแบกรับภาระในการเตรียมถุงผ้าหรือต้องซื้อถุงผ้าจากห้างสรรพสินค้าหรือร้านค้าเพื่อใส่สินค้า ในส่วนของผู้ประกอบการโดยสมาคมอุตสาหกรรมพลาสติกไทย ได้มีการประเมินความเสียหายจากการงดใช้ถุงพลาสติกไว้สูงกว่า 30,000 ล้านบาท จากเฉพาะผู้ประกอบการที่เป็นสมาชิก ซึ่งยังไม่แนับรวมผู้ประกอบการรายอื่น ๆ ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของสมาคม โดยปัจจุบัน

ยอดขายถุงพลาสติกลดลงร้อยละ 70 นับตั้งแต่ช่วงปลายปีที่ผ่านมา เมื่อห้างสรรพสินค้าได้เริ่มนโยบายการงดใช้ถุงพลาสติก และรุนแรงเพิ่มขึ้นหลังจากช่วงวันขึ้นปีใหม่ ผลกระทบด้านยอดขายถือเป็นส่วนสำคัญของธุรกิจ เพราะผลกระทบที่ตามมาคือการเลิกจ้างแรงงาน และจะส่งผลกระทบต่ออัตราคนว่างงานในปัจจุบัน โดยผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นเกิดจากการที่รัฐบาลประกาศเลิกใช้ถุงพลาสติกเร็วกว่าแผนเดิม 2 ปี หรือจากเดิมที่กำหนดไว้ในปี 2565 ส่งผลให้ผู้ประกอบการไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อนโยบายดังกล่าว

กล่าวโดยสรุป มาตรการรณรงค์ “งดใช้ถุงพลาสติก” ตามที่รัฐบาลได้ออกกฎบังคับใช้ให้ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้องดแจกถุงพลาสติก ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2563 เป็นต้นไป ถือเป็นก้าวแรกของการนำไปสู่การลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ภายใต้ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561–2573 โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อลดและเลิกการใช้พลาสติก รวมถึงการนำขยะพลาสติกกลับมาใช้ประโยชน์ แม้ว่าการงดใช้ถุงพลาสติกจะเป็นสิ่งที่ประชาชนและหน่วยงานทุกภาคส่วนยอมรับและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่รัฐบาลจะต้องดำเนินนโยบาย มาตรการและแผนงานโดยเฉพาะการยกเลิกพลาสติกใช้ครั้งเดียวให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น เช่น ออกประกาศเก็บค่าธรรมเนียมถุงพลาสติกและบรรจุภัณฑ์พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทั่วประเทศโดยไม่เลือกปฏิบัติ โดยในระยะสั้นรัฐบาลอาจกำหนดมาตรการสนับสนุนการใช้ถุงพลาสติกแบบใช้หลายครั้ง (Multiple Use) เพื่อลดผลกระทบต่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรมพลาสติก ขณะเดียวกันต้องมีมาตรการรองรับเพื่ออำนวยความสะดวกหรือลดภาระของประชาชนต่อการงดใช้ถุงพลาสติกของห้างสรรพสินค้าหรือร้านค้าที่ร่วมนโยบายเพื่อให้ประชาชนได้ปรับตัว พร้อมทั้งมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการแยกประเภทขยะแก่ประชาชนอย่างจริงจัง ระยะเวลารัฐบาลต้องมีนโยบายเกี่ยวกับพลาสติกอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ต้นทางคือ ผู้ผลิต ผู้ใช้ และผู้จัดเก็บขยะนำกลับมาใช้ประโยชน์หรือทำลายอย่างมีมาตรฐาน รวมทั้งต้องมีระบบติดตามตรวจสอบโรงงานผู้ผลิตพลาสติก เช่น การเรียกเก็บภาษีรีไซเคิลหรือการให้สิทธิพิเศษทางภาษีแก่โรงงานที่แปรรูปพลาสติก ตลอดจนการควบคุมและจัดเก็บภาษีการนำเข้าพลาสติกหรือวัตถุดิบสำหรับการผลิตพลาสติกอย่างเข้มข้น รวมทั้งการกำหนดมาตรการทางกฎหมาย และเพิ่มบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือทำลายสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกันบริษัทผู้ผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค ต้องมีนโยบายและพันธสัญญาที่ชัดเจนในการลงมือปฏิบัติเพื่อยกเลิกพลาสติกที่ใช้ครั้งเดียวทิ้งอย่างจริงจัง หรือหาทางเลือกที่เหมาะสมให้กับผู้บริโภค ทดแทนการใช้ถุงพลาสติก เพื่อให้การงดใช้พลาสติกเป็นอีกมาตรการหนึ่งในการควบคุมปริมาณขยะพลาสติก และลดปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อทุกฝ่ายอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ. (2561). Roadmap การจัดการขยะ

พลาสติก พ.ศ. 2561–2573. สืบค้น 30 มกราคม 2563 จาก

http://www.pcd.go.th/Info_serv/File/Plastic%20Roadmap.pdf

คนไทยใช้ถุงพลาสติกมากถึง 5,300 ตัน/วัน เอกชนหนุนยกเลิกพลาสติกใช้ครั้งเดียว. (1 สิงหาคม 2562).

สืบค้น 31 มกราคม 2563 จาก <https://www.bltbangkok.com/news/5074/>

นักวิชาการจับตา ‘งดใช้ถุงพลาสติก’ แน่ 3 เดือนวิเคราะห์ผล รัฐบาลเร่งคลอด กม.ควบคุมบรรจุภัณฑ์.

(5 มกราคม 2563). มติชนออนไลน์. สืบค้น 5 กุมภาพันธ์ 2563 จาก

https://www.matichon.co.th/local/quality-life/news_1867084

มองต่างมุมสถานการณ์ถุงพลาสติก เมื่อธุรกิจได้รับผลกระทบ จบอย่างไรให้สวย. (5 มกราคม 2563).

สืบค้น 31 มกราคม 2563 <https://www.marketingoops.com/news/csr-news/another-side-situation-plastic-bag/>

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ศูนย์สำรวจความคิดเห็น “นิด้าโพล”, “**งดใช้ถุงพลาสติก**”. (12 มกราคม 2563). สืบค้น 30 มกราคม 2563 จาก

<http://www.nidapoll.nida.ac.th/index.php?op=polls-detail&id=703>

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2562). **ทส.จับมือภาคธุรกิจเร่งหามาตรการงดใช้ถุงพลาสติก ดีเดย์ 1 ม.ค. 63.**

สืบค้น 20 มกราคม 2563 จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/22882>

ภาพอ้างอิง

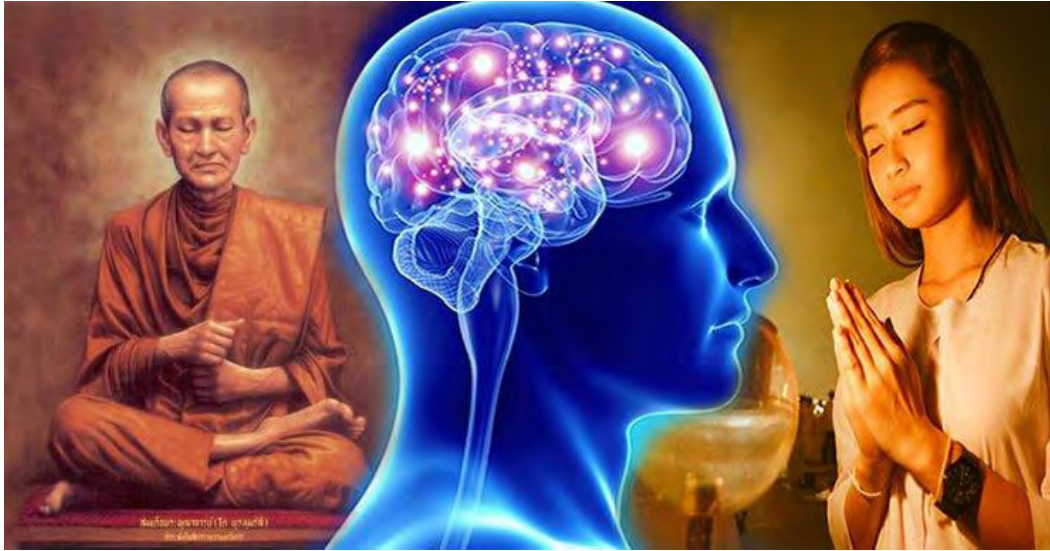
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ศูนย์สำรวจความคิดเห็น “นิด้าโพล”, “**งดใช้ถุงพลาสติก**”. (10 มกราคม 2563). สืบค้น 7 กุมภาพันธ์ 2563 จาก <http://nidapoll.nida.ac.th/index.php?op=polls-detail&id=703>

รอบโลกวิจัย

การบำบัดโรคผ่านจิตใจด้วยวิธีสวดมนต์

เรียบเรียงโดย...ปริยวรรณ สุวรรณสุนย์

ที่มา: นักวิทย์ตะลึง! พบพลังจากสวดมนต์ก่อให้เกิดประโยชน์มากมาย. 28 สิงหาคม 2561,
<http://www.liekr.com/detail/pe5rkb8Mik>

ภาวะแวดล้อมของสังคมยุคปัจจุบันส่งผลให้ต้องเผชิญกับความเครียด ความกดดันและความไม่สบายใจนานาชนิด จากข้อมูลขององค์การอนามัยโลกพบปัญหาสุขภาพจิตสูงถึงร้อยละ 25 ของประชากรโลก หรือทุก ๆ 1 คนใน 4 คน จะประสบกับปัญหาสุขภาพจิตในช่วงใดช่วงหนึ่งของชีวิต นอกจากการเจ็บป่วยทางอารมณ์ เช่น โรคซึมเศร้า วิตกกังวล ไบโพลาร์ หรือการเจ็บป่วยทางความนึกคิดและการรับรู้ เช่น โรคย้ำคิดย้ำทำ หูแว่ว หวาดระแวง ปัญหาสุขภาพจิตหรือปัญหาทางใจ ยังหมายรวมถึงปัญหาที่ส่งผลต่อสุขภาพทางกาย อาทิ ปัญหาการนอนไม่หลับ โรคสมองเสื่อม การติดสุราเรื้อรัง ภาวะความเครียดจากการเจ็บป่วยเรื้อรังทางกาย (อาทิ โรคหัวใจ มะเร็ง อัมพาต ระบบทางเดินอาหาร) รวมทั้งปัญหาพฤติกรรมและสุขภาพจิตในเด็กหรือวัยรุ่น เช่น สมาธิสั้น ก้าวร้าว ภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้ เป็นต้น

การวิจัยทางการแพทย์พิสูจน์ให้เห็นว่า สภาพของจิตใจมีอิทธิพลต่อระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายที่เป็นป้อมปราการธรรมชาติ สำหรับป้องกันการโจมตีของสิ่งแปลกปลอมจากนอกร่างกาย เช่น แบคทีเรีย ไวรัส เซลล์มะเร็ง เป็นต้น เพราะสภาพของจิตใจมีความสัมพันธ์กับระบบประสาทอัตโนมัติที่ทำให้เกิดผลต่าง ๆ ต่อร่างกายและจิตใจตามมา กล่าวคือ ความเครียดหรือความโกรธจะไปกระตุ้นระบบประสาทอัตโนมัติ ทำให้ร่างกายหลั่งสารเคมีทางปลายประสาทที่เชื่อมต่อกับเซลล์ของภูมิคุ้มกันในไขกระดูก มีผลให้ภูมิคุ้มกันของมนุษย์ลดลง ทำให้ติดเชื้อหรือเป็นมะเร็งได้ง่ายขึ้น ในทางตรงกันข้ามจิตใจที่ปกติปราศจากอารมณ์ที่เป็นพิษขัง ความรัก ความเมตตาจะทำให้ภูมิคุ้มกันดีขึ้น การค้นพบความเกี่ยวข้องระหว่างสภาพจิตใจและการ

เปลี่ยนแปลงในร่างกายที่มีผลต่อระบบคุ้มกัน ทำให้แพทย์หันมาสนใจค้นคว้าหาวิธีบำบัดรักษาโรคมะเร็งไข้เจ็บในรูปแบบใหม่ โดยไม่ต้องใช้ยาแต่โดยการสร้างเสริมปัจจัยต่าง ๆ ให้ร่างกายมีภูมิคุ้มกันต้านทานดีขึ้นเพื่อให้ร่างกายรักษาตัวเอง วิธีการรักษาแบบนี้เป็นทางเลือกใหม่ของการแพทย์เรียกว่าวิธีการรักษาตามธรรมชาติ พบว่าในวงการแพทย์นิยมการรักษาด้วยวิธีนี้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยเน้นการรับประทานอาหารธรรมชาติที่มีกากใย (เช่น ข้าวกล้องหรือข้าวซ้อมมือ ผักผลไม้) การขจัดพิษออกจากร่างกาย (เช่น ด้วยวิธีอดอาหาร สอนทวาร) การออกกำลังกาย (เช่น การรำกระบอง การเดินแอโรบิค) การฝึกหายใจ และการสวดมนต์ปฏิบัติสมาธิเป็นสิ่งสำคัญ

การศึกษาทางการแพทย์สมัยใหม่ค้นพบว่าหากมนุษย์มีความคิดในทางที่ดี มีอารมณ์ทางบวกส่งผลให้ภูมิคุ้มกันของร่างกายจะดีขึ้น แต่หากมีอารมณ์ทางลบก็จะส่งผลต่อร่างกายเช่นเดียวกัน ดังกรณีวิจัยหลายกรณีดังนี้

ดร. เดวิท แมคเคลลีแลนด์ แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้ทดลองด้วยการแบ่งอาสาสมัครออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งให้ดูภาพยนตร์เกี่ยวกับแมชีเทเรซาในศาสนาคริสต์ที่กำลังดูแลคนยากจนในเมืองกัลกัตตาในประเทศอินเดีย ด้วยจิตใจที่เปี่ยมไปด้วยความเมตตากรุณา อีกกลุ่มหนึ่งให้ดูภาพยนตร์เกี่ยวกับความโหดร้ายของทหารนาซีเยอรมันในสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่สังหารชาวยิวไม่น้อยกว่า 5 ล้านคน ผลปรากฏว่าอาสาสมัครกลุ่มหนึ่งมีความเมตตาสงสารเห็นอกเห็นใจคนยากจนมากขึ้น และกลุ่มที่สองมีความโกรธ อารมณ์รุนแรง เมื่อเจาะเลือดดูปรากฏว่าอาสาสมัครในกลุ่มแรกมีเซลล์ภูมิคุ้มกันต้านทานชนิดที่เรียกว่า ที-เซล (ซึ่งมีหน้าที่ทำลายสิ่งแปลกปลอมในร่างกาย) เพิ่มขึ้นในช่วงสั้น ๆ และเมื่อให้อาสาสมัครแผ่เมตตา (หรือที่เรียกว่าเมตตาภาวนา) ต่อไปอีก 1 ชั่วโมง พบว่าที-เซล เพิ่มอยู่นานแสดงให้เห็นว่าอารมณ์ที่ดีมีผลต่อสุขภาพโดยตรง ทำให้ภูมิคุ้มกันแข็งแรงขึ้น และจิตใจที่แจ่มใสเบิกบานมีความสุขมีผลต่อการเพิ่ม ที-เซล เช่นเดียวกัน นอกจากนี้พบว่าเมื่อให้อาสาสมัครดูภาพยนตร์ตลกสนุกสนานแล้วเจาะเลือดดูพบว่าเซลล์ภูมิคุ้มกันต้านทานที-เซลเพิ่มขึ้นเช่นกัน

ดร. จอห์น แบร์ฟูต แห่งมหาวิทยาลัยนอร์ทคาร์โรไลนา ได้ศึกษาผู้ป่วยที่มีแนวโน้มว่าจะเป็นโรคหัวใจรุนแรง โดยทดสอบสภาพจิตใจเพื่อดูว่าผู้ป่วยเป็นคนมีโทสะมากน้อยเพียงใด และเมื่อพิจารณาความตึงเครียดของเส้นเลือดหัวใจเปรียบเทียบกับกันแล้วปรากฏว่า ผู้ป่วยที่มีอารมณ์โกรธมากจะมีเส้นเลือดตีบมากกว่าคนที่ใจเย็น

ดร. เรดฟอร์ด วิลเลียม อาจารย์แพทย์แห่งมหาวิทยาลัยดุ๊กซีในรัฐนอร์ทคาร์โรไลนา ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ติดตามนักศึกษาแพทย์ที่มีอารมณ์โกรธเรื้อรังพบว่า กลุ่มที่มีอารมณ์โกรธน้อยและไม่ยาวนานเสียชีวิตไป 3 คน ในจำนวน 136 คน ส่วนกลุ่มคนที่มีความโกรธเรื้อรัง เสียชีวิต 16 คน ปัจจัยที่ทำให้คนเหล่านี้ตายก่อนอายุ 50 ปี คือการเป็นคนเจ้าโทสะ

มหาวิทยาลัยเยลและสแตนฟอร์ด พบว่า เมื่อติดตามผู้ป่วยที่มีอาการทางหัวใจครั้งแรกไป 10 ปี ปรากฏว่า ผู้ป่วยที่เป็นคนโกรธง่ายจะมีอัตราการตายสูงกว่ากลุ่มผู้ไม่โกรธง่ายถึง 3 เท่า และผู้ป่วยที่ได้รับการช่วยเหลือให้จิตใจมีอารมณ์ดีงามแทนอารมณ์ในทางลบจะมีอัตราการตายลดลง 2 เท่าของผู้ป่วยที่ได้รับการช่วยเหลือให้ปรับเปลี่ยนอารมณ์

อิมิล ฌู เกสซ็องชาวฝรั่งเศสพบในการวิจัยว่า คนที่มีโรคทางกาย เช่น วัณโรค ผู้ป่วยที่กำลังเสียชีวิต ผู้ป่วยที่มีอาการท้องผูก เป็นต้น จะมีอาการของโรคแย่ลง ถ้าหากผู้นั้นมีความวิตกกังวลแต่เรื่องโรคมะเร็งไข้เจ็บ

เจ็บของตน ความวิตกกังวลมักทำให้เกิดความเครียดที่เป็นอันตรายแก่สุขภาพและเป็นสาเหตุของโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ รวมทั้งโรคมะเร็ง

นพ. บรูซ แมคอีแวน จิตแพทย์ของมหาวิทยาลัยเยล ได้ศึกษางานวิจัยทางการแพทย์เกี่ยวกับผลกระทบของความเครียดต่อสุขภาพ พบว่า ความเครียดทำให้ภูมิคุ้มกันของร่างกายลดต่ำลงเป็นเหตุให้เซลล์มะเร็งแพร่หลายได้เร็วขึ้น และทำให้ร่างกายติดเชื้อไวรัสได้เร็วขึ้น นอกจากนี้ ยังทำให้ไขมันอุดตันในเส้นเลือดที่หัวใจเป็นเหตุให้กล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือดมาหล่อเลี้ยง ทำให้โรคเบาหวานกำเริบและอาการของโรคหอบหืดเลวลง เกิดอาการลำไส้อักเสบ ความเครียดที่เกิดติดต่อกันนาน ๆ มีส่วนทำให้เซลล์สมองเสื่อมลง ซึ่งส่งผลให้ความจำเสื่อมลงไปด้วย

นพ. เชลดอน โคเฮน แห่งมหาวิทยาลัยคาร์เนกีเมลลอน ทำงานร่วมกับหน่วยวิจัยเกี่ยวกับไข้หวัดของเมืองเซฟฟิลด์ประเทศอังกฤษ พบว่าผู้ป่วยที่ได้รับเชื้อหวัดไม่ได้เป็นไข้หวัดทุกคน ถ้าหากมีภูมิคุ้มกันดี คนที่มีความเครียดน้อยจะติดหวัดได้ร้อยละ 27 เมื่อได้รับเชื้อหวัดจะติดหวัดทันที ขณะที่ผู้ที่มีความเครียดมากจะติดหวัดถึงร้อยละ 47 นอกจากนี้ ยังได้ทดลองด้วยการให้คู่สมรสจำนวนหนึ่งจับกันไว้ติดต่อกัน 3 เดือน ปรากฏว่าคู่สมรสที่มีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกันบ่อย ๆ ราว 3-4 วัน เมื่อได้รับเชื้อหวัดจะติดหวัดทันที เพราะภูมิคุ้มกันต่ำมากเนื่องจากมีความเครียดสูง และพบว่ากรณีผู้ป่วยที่มักเป็นโรคมะเร็งที่ริมฝีปากหรืออวัยวะเพศ เริ่มมักจะเกิดขึ้นอีกเวลามีความเครียด โดยวัดระดับแอนติบอดี (หรือสารภูมิคุ้มกันที่เม็ดเลือดขาวสร้างขึ้นมาเพื่อต่อต้านเชื้อไวรัสหรือสารเคมีที่เข้าสู่ร่างกาย) ในเลือด ซึ่งแสดงให้เห็นภูมิคุ้มกันโรคต่อเชื้อไวรัสเริ่มต่ำลง หรือผู้ที่ดูแลผู้ป่วยโรคมะเร็งเสื่อม (อัลไซเมอร์) มักจะมีเริ่มขึ้นบ่อย ๆ เพราะมีความเครียดสูง

ผลการศึกษาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับคำสอนในพุทธศาสนาที่ว่า สาเหตุสำคัญของโรคคือกิเลสของมนุษย์ ได้แก่ ความโลภ ความโกรธและความหลง กล่าวคือ แสดงให้เห็นว่าโรคเส้นเลือดหัวใจตีบเป็นผลมาจากการเป็นคนมีความโลภและความโกรธ กล่าวคือ ความโลภทำให้รับประทานอาหารไขมันมากเพราะติดใจในรสอร่อย ทำให้เกิดความอยากที่ยับยั้งไม่ได้ ในทำนองเดียวกันความโกรธหรือความเกลียดมีผลร้ายต่อสุขภาพเช่นเดียวกับความเครียด ที่ทำให้เกิดโรคต่าง ๆ โดยเหตุที่สภาพจิตใจ มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคต่าง ๆ ทั้งทางกายและทางใจ ดังนั้น ความผ่อนคลายทั้งทางกายและใจจึงเป็นวิธีสำคัญที่จะช่วยป้องกันและรักษาโรคต่าง ๆ เช่น โรคหัวใจ ความดัน เบาหวาน โรคจิตประสาท หอบหืด มะเร็ง เป็นต้น วิธีการผ่อนคลายที่แพทย์แผนปัจจุบันให้ความสนใจมากเป็นพิเศษคือ นำการปฏิบัติในพุทธศาสนามาใช้ในการบำบัดโรค มีการสวดมนต์ การแผ่เมตตา และการปฏิบัติสมาธิวิปัสสนากรรมฐานเป็นสำคัญ

การสวดมนต์ (Prayer) ถือเป็นกิจกรรมสำหรับพัฒนาทางจิตวิญญาณในศาสนาต่าง ๆ จะมีการสวดมนต์เป็นประจำไม่ว่าจะศาสนาพราหมณ์ ฮินดู พุทธ คริสต์ อิสลาม ในศาสตร์การแพทย์ทางเลือกการสวดมนต์บำบัดนับเป็นทางออกอย่างหนึ่งที่น่าสนใจในการบำบัดรักษาโรคโดยไม่ต้องใช้ยา การสวดมนต์บำบัดไม่ใช่แค่รักษาโรคทางใจได้เท่านั้น แต่ยังสามารถบำบัดโรคทางกายได้ผลดีด้วย ประโยชน์ของการสวดมนต์บำบัดในทางการแพทย์คือ หลักการหนึ่งของ Vibrational Therapy หรือ Vibrational Medicine คือ การใช้คุณสมบัติของคลื่นเสียงมาบำบัดความเจ็บป่วย โดยใช้หลักการทำให้เกิดคลื่นเสียงที่มีความสม่ำเสมอ เพื่อเข้าไปกระตุ้นร่างกายให้เกิดการเยียวยา ซึ่งการบำบัดด้วยกลไกดังกล่าวเริ่มต้นเมื่อหูของเราได้ยินเสียงบทสวดมนต์ ซึ่งจะส่งสัญญาณต่อไปยังศูนย์การได้ยินที่อยู่บริเวณสมองกลีบขมับ ก่อนส่งไปบริเวณก้านสมองซึ่งเมื่อได้รับคลื่นเสียงช้า ๆ สม่ำเสมอประมาณ 15 นาที ก็จะหลั่งสารสื่อประสาทที่มีประโยชน์มากมาย

รองศาสตราจารย์สมพร กันทรดุษฎี เตรียมชัยศรี หัวหน้าภาควิชาการพยาบาลสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล อธิบายเพิ่มเติมว่าสมองของเราเมื่อได้รับการกระตุ้นด้วยคลื่นเสียง ชั่ว ๆ สม่่าเสมอประมาณ 15 นาทีขึ้นไป จะทำให้เซลล์ประสาทของระบบประสาทสมองสังเคราะห์สารสื่อประสาทหลาย ๆ ชนิด บริเวณก้านสมองจะหลั่งสารสื่อประสาทชื่อซีโรโทนิน (serotonin) เพิ่มขึ้นซึ่งมีฤทธิ์ คล้ายยานอนหลับ ช่วยการเรียนรู้ ลดความเครียด ลดอาการซึมเศร้า ลดระดับน้ำตาลในเลือด ซีโรโทนินยังเข้าไปลดปริมาณของสารเคมีที่เป็นตัวกระตุ้นของการทำงานของต่อมหมวกไตให้ลดลง ส่งผลให้ระบบประสาท ส่วนกลางทำงานน้อยลงและภูมิต้านทานเพิ่มขึ้น ทั้งเป็นสารตั้งต้นในการสังเคราะห์สารสื่อประสาทอื่น ๆ อาทิ เมลาโทนิน ซึ่งเปรียบคล้ายกับยาอายุวัฒนะเพราะจะช่วยยืดอายุการทำงานของเซลล์ประสาท เซลล์ร่างกายให้ ชีวิตยืนยาวขึ้น และยังมีคุณสมบัติช่วยให้นอนหลับ เพิ่มภูมิต้านทาน ทำให้เซลล์สดชื่นขึ้น รวมถึงโดปามีน มีฤทธิ์ลดความก้าวร้าวและอาการพาร์กินสัน นอกจากนี้ ปริมาณของซีโรโทนินมีความสัมพันธ์ต่อการกระตุ้น การหลั่งสารสื่อประสาทอื่น ๆ เช่น อะเซทิลโคลีน ช่วยในกระบวนการเรียนรู้และความจำ ช่วยขยายเส้นเลือด ทำให้ความดันลดลง และยังช่วยลดปริมาณอาร์จินิน วาโซเพรสซินซึ่งมีหน้าที่ควบคุมความก้าวร้าว ความสมดุล ของน้ำ ดังนั้น หลักการสำคัญอยู่ที่หากมีสิ่งเร้าหลาย ๆ ประเภทเข้ามารบกวนกระบวนการทำงานของคลื่น สมองพร้อม ๆ กัน จะทำให้สัญญาณคลื่นสมองเปลี่ยนไป การหลั่งสารสื่อประสาทจะสับสนไม่มีผลในการ เยียวยา สิ่งเร้านี้มาจากหลายส่วน อธิบายได้คือ หากกำลังสวดมนต์ แต่คิดฟุ้งซ่านไปเรื่องอื่นหรือการเกิด เสียงดังอื่น ๆ เข้ามารบกวนขณะสวดมนต์ก็ไม่มีประโยชน์ เพราะประสาทสัมผัสของมนุษย์รับรู้ได้ไวและ อ่อนไหวมาก ร่างกายมนุษย์มีตัวประสาทรับสัญญาณมากมาย สามารถรับสิ่งเร้าได้ทั้งจากทางปาก ตา หู จมูก การเคลื่อนไหว และใจ หากสิ่งเหล่านี้ทำให้สัญญาณคลื่นสมองสับสนและเปลี่ยนไป ร่างกายก็จะสร้างซีโรโทนิน ได้ไม่มากพอที่จะรักษาร่างกาย

ผลการวิจัยยังสัมพันธ์กับการศึกษาเกี่ยวกับการสวดมนต์เพื่อรักษาโรคของต่างประเทศในหลาย ตัวอย่าง ดังนี้

โจนาธาน โกลด์แมน อาจารย์สอนสาขาการบำบัดด้วยเสียงและคลื่นความถี่ กล่าวว่า การสวดมนต์ มีความเป็นศาสตร์เชิงคล้ายฟิสิกส์ หรือเกี่ยวกับประสาทสัมผัสของมนุษย์ด้านการได้ยิน และเป็นศาสตร์ แห่งจิตวิญญาณดังการปฏิบัติของสายโยคะต่าง ๆ ที่มีการใช้เสียงด้วย

ดร.เฮอเบิร์ต เบนสัน อายุรแพทย์เชี่ยวชาญด้านหัวใจแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้ศึกษาว่า การสวดมนต์ช่วยทำให้เกิดภาวะการตอบสนองอย่างผ่อนคลาย ที่กระตุ้นให้ร่างกายปล่อยสารเคมีและ คลื่นสมอง ซึ่งทำให้กล้ามเนื้อผ่อนคลาย กระบวนการหายใจช้าลง และความดันเลือดลดลง

ดร. อัลเฟรด โทมัส ไดใช้เสียงสวดมนต์ของนักบวชเกรกอเรียนกระตุ้นระบบประสาท สมอง และหู ของผู้เข้ามาบำบัด ได้ข้อค้นพบว่า เสียงที่จำเพาะมีความถี่เสียงที่สูงเป็นพิเศษจะกระตุ้นและสร้างพลังให้ สมองส่วนคอร์เทกซ์และระบบประสาทได้ดีขึ้น ซึ่งเสียงสวดมนต์แบบอื่นจากประเพณีอื่นก็มีผลเช่นเดียวกัน

ดร. รานจิ สิงห์ นักประสาทวิทยาศาสตร์พบว่า การสวดมนต์เจาะจงบทโศกหนึ่งซ้ำ ๆ จะทำให้ ร่างกายปล่อยฮอร์โมนเมลาโทนิน ซึ่งเกิดประโยชน์อย่าง อาทิ ลดขนาดเนื้องอก ช่วยให้นอนหลับได้ดีขึ้น

โดยสรุป วิทยาศาสตร์ได้พิสูจน์ว่าการสวดมนต์เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ คลื่นเสียงจากการสวดจะ กระตุ้นต่อมในร่างกายทำงานดีขึ้น เพิ่มออกซิเจนให้สมอง ลดอัตราการเต้นของหัวใจ ความดันเลือดดีขึ้น และ ทำให้คลื่นสมองสงบ การสวดมนต์ยังสามารถทำให้สมองซีกซ้ายและซีกขวาเชื่อมต่อกันได้ดี คือ สมองส่วน

ต่าง ๆ ทำงานเข้ากัน หรือมีจังหวะตรงกันพอดี ซึ่งจะทำให้ความสามารถในการคิดอ่านเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ เข้ากันด้วยดี สมอมมนุษย์แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) ส่วนจิตสำนึก รู้ผิดชอบชั่วดี 2) ส่วนความจำและอารมณ์ และ 3) ส่วนสมองแบบสัญชาตญาณ การเอาตัวรอด สืบพันธุ์ หาอาหาร เมื่อเกิดความเครียด โกรธ เกลียด ซึ่งเป็นอารมณ์ทางลบจะทำให้สมองส่วนสัญชาตญาณโตขึ้น ทำงานดีขึ้น จึงมีจิตสำนึกต่ำลงตามลำดับ ซึ่งการฝึกศิลปะแต่ละข้อส่งผลให้เกิดความเครียดสะสมและมีผลต่อสมองที่จะกระตุ้นการพัฒนาสมองส่วนสัญชาตญาณให้เติบโตและกดสมองส่วนจิตสำนึกไว้ หากกระทำฝึกศิลปะบ่อยขึ้นจะทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงมองเห็นการทำผิดเป็นเรื่องปกติ การสวดมนต์จะช่วยปรับคลื่นสมองให้สงบ ลดความเครียดสะสม ป้องกันสมองส่วนสัญชาตญาณเติบโต ทำให้ความจำดี มองโลกแง่ดี รู้ผิดรู้ชอบได้มากขึ้น ในคนทั่วไปมักจะมีคลื่นสมองในระดับเบต้า แต่การทดลองพบคนที่ประสบความสำเร็จจะมีคลื่นสมองทั้ง 4 แบบสลับกัน (เบต้า อัลฟา เดต้า และเดลต้า) หากมีจิตที่วุ่นวายรวมถึงการรับประทานอาหารประเภทเนื้อสัตว์ ไขมัน และขนมหวานจำนวนมาก ส่งผลให้คลื่นสมองวิ่งเร็ว ก่อให้การจำได้น้อยลง คิดวิเคราะห์ไม่ลึกซึ้ง มองโลกในแง่ร้าย ก้าวร้าว หงุดหงิด และโมโหง่าย งานวิจัยได้ยอมรับว่าคลื่นสมองที่สงบลงทำให้เรียนเก่ง อารมณ์ดีและไอคิวสูงขึ้น ดังนั้นการสวดมนต์จึงเป็นการป้องกันจิตไหลลงต่ำ ทำให้ร่างกายแข็งแรง สมองส่วนความจำจะทำงานได้ดียิ่งขึ้น

การสวดมนต์ที่ส่งผลต่อการบำบัดรักษามีหลายรูปแบบ ดังนี้

1. การสวดมนต์ด้วยตัวเอง เป็นวิธีการที่ดีที่สุดอาจสวดมนต์ตั้งแต่ตื่นนอนเช้า และเวลาก่อนเข้านอน ไม่ควรสวดมนต์หลังกินอาหารทันที การสวดมนต์อาจสวดบทสั้น ๆ 3-4 พยางค์ โดยใช้เวลาประมาณ 10-15 นาทีขึ้นไปจะทำให้ร่างกายหลั่งสารซีโรโทนิน แต่หากสวดมนต์ด้วยบทยาว ๆ จะได้รับความผ่อนคลายและเกิดความศรัทธาขณะสวดมนต์ให้หลับตาสวดให้เกิดเสียงดังให้ตัวเองได้ยิน

2. การฟังผู้อื่นสวดมนต์ การฟังเสียงพระสวดมนต์หรือเสียงผู้นำสวดในศาสนาต่าง ๆ หากผู้สวดมีสมาธิ เสียงสวดนั้นจะนุ่ม นุ่ม ทำให้เกิดคลื่นที่ช่วยเยียวยาผู้ฟังได้ แต่หากผู้สวดไม่มีสมาธิจะไม่ช่วยเยียวยาอาการป่วย

3. การสวดมนต์ให้ผู้อื่น คลื่นสวดมนต์เป็นคลื่นบวก เกิดจากจิตใจที่ดีงาม ปรารถนาดีต่อผู้ป่วย และเมื่อจะส่งสัญญาณนี้ออกไปสู่ที่ไกล ๆ คลื่นจะเดินทางไปในรูปแบบของคลื่นไฟฟ้า ซึ่งมนุษย์มีเซลล์สมองที่สามารถส่งสัญญาณคลื่นไฟฟ้าได้

บรรณานุกรม

ประโยชน์ของการสวดมนต์ (ทางการแพทย์) คลื่นแห่งการเยียวยา. (18 เมษายน 2561). สืบค้น 7 มกราคม 2563 จาก <http://chantingbook.com/สวดมนต์รักษาโรค/>

พินิจ รัตนกุล. (3 ตุลาคม 2550). วิจัยพบสวดมนต์ สมาธิ วิปัสสนารักษาโรคได้. สืบค้น 7 มกราคม 2563 จาก <http://www.thaihomemaster.com/showinformation.php?TYPE=1&ID=1461>

ศีลเสมอกัน. (24 พฤษภาคม 2562). พลังสวดมนต์ที่สืบทอดจากสมัยโบราณกาลด้วยวิทยาศาสตร์สมัยใหม่. สืบค้น 7 มกราคม 2563 จาก <https://www.postsara.com/power-pray>

ผลของ “การสวดมนต์” ตามหลักวิทยาศาสตร์กับความเกี่ยวข้องของ “สมอง”. (23 มีนาคม 2560). สืบค้น 7 มกราคม 2563 จาก <https://www.postsara.com/power-pray>

Pansasiri. (27 พฤษภาคม 2560). วิทยาศาสตร์สมัยใหม่ พิสูจน์พลังสวดมนต์ ที่สืบทอดจากสมัยโบราณ...
ประโยชน์เพียบเลย. สืบค้น 7 มกราคม 2563 จาก <https://www.winnews.tv/news/15901>

สมโภช รติโอฬาร. (2556). การสวดมนต์เพื่อการบำบัดโรค. สืบค้น 7 มกราคม 2563 จาก
https://www.stou.ac.th/Schools/Shs/booklet/book56_3/pbhealth.html

แพทย์พงษ์ วรพงศ์พิเชษฐ. (2554). การสวดมนต์บำบัดโรค. สืบค้น 7 มกราคม 2563 จาก
<https://thaicam.go.th/wp-content/uploads/2019/07/Mind-and-Body-Medicine-%E0%B8%95%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88-3-%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%AA%E0%B8%A7%E0%B8%94%E0%B8%A1%E0%B8%99%E0%B8%95%E0%B9%8C%E0%B8%9A%E0%B8%B3%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%94%E0%B9%82%E0%B8%A3%E0%B8%84.pdf>

ภาพอ้างอิง

นักวิทย์ตะลึง! พบพลังจากการสวดมนต์ก่อให้เกิดประโยชน์มากมาย. (28 สิงหาคม 2561). สืบค้น
8 มกราคม 2563 จาก <http://www.liekr.com/detail/pe5rkb8Mik>